

II 053.502

Subl. II. 619. 433 msh

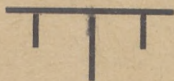
KONSTYTUCJA

CZYLI

USTAWY ZASADNICZE

(prawo kanoniczne)

Kościoła Staro - katolickiego
w Rzeczypospolitej Polskiej

Nakładem: Kościoła Staro-katolickiego w Polsce
Przedrukowano w r. 1937 z poprawkami cytatów z Pisma św.

ALBANY

1851

1851

1851

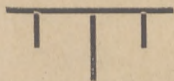
KONSTYTUCJA

CZYLI

USTAWY ZASADNICZE

(prawo kanoniczne)

Kościół Staro - katolickiego
w Rzeczypospolitej Polskiej

Nakładem: Kościoła Staro-katolickiego w Polsce
Przedrukowano w r. 1937 z poprawkami cytatów z Pisma św.

Biblioteka Narodowa
Warszawa

30001015928427

II.653.502

Druk. „ZORZA” Wronia 42.

OGÓLNE ZASADY

Idea Kościoła Chrystusowego uznaje z woli Boga, który podczas Zesłania Ducha Św. dał dar Apostołom mówienia *wszystkimi językami* — *prawo tworzenia w każdym kraju odrębnych organizacyj religijnych*, czyli parafii, o charakterze, *kościółów krajowych*, t. j. z językiem ojczystym w liturgii — *„łączących się w jedność ducha i idei”* — w jeden Kościół z najwyższym Pasterzem Chrystusem.

Nie jest do pomyślenia, aby organizacja krajowa mogła być zależną administracyjnie od jakiejś władzy centralnej zagranicznej, — od osób, nie będących obywatelami Rzeczypospolitej Pol., gdyż to nie zgadza się z Ideą niepodległości Polski.

Nie możemy pozwolić i nie pozwolimy nikomu odebrać nam prawa do rozwijania niezależnego Kościoła Staro-Katolickiego, opartego na znajomości potrzeb, stosunków i kultury polskiej, a przystosowanego do tutejszych warunków życia polskiego.

Dla wyjaśnienia dodajemy, że mianem Staro-katolików objęci są ci katolicy, którzy, zachowując stare, *pierwotne zasady katolickie*, nie uznają „nowej nauki” (dogmatu) o nieomyślności papieża i jego supremacji (wyższości nad soborem powszechnym), *uchwalonej na soborze watykańskim* w 1870 r. Kościół Staro-Katolicki już za czasów zaborczych zyskał prawa i tak na na terenie b. dzielnicy austriackiej — rozp. Ministerstwa Wyznań Relig. z dn. 18 października 1877 r. (R. G. Bl. Nr. 68), zaś w b. dzielnicy pruskiej — ustawą z dn. 4 lipca 1875 r. (G. S. Nr. 24, str. 333).

Ustawy legalizacyjne z czasów zaborczych tak głoszą: „Ci katolicy, którzy nie przyjęli ustanowionego na soborze watykańskim (1870 r.) i ogłoszonego w Bulli papieskiej „*Pastor*

Aeternus” dogmatu o nieomyślności papieża i jego wszechmocy nad całym kościołem, utworzyli związek religijny pod nazwą kościoła Staro-Katolickiego (v. § 1. Ord. K. St.-Kat. w Aus.)

Ustawy zasadnicze

ARTYKUŁ I

§ 1. ŹRÓDŁO WIARY

Ewangelista — *Jan św.* umiłowany uczeń Chrystusa, wskazuje nam, jaka ma być wiara nasza, abyśmy się stali i byli prawdziwym Kościołem Bożym. Równocześnie też wskazuje nam, kto jest tym antychrystem, i jak go poznać można. „Każdy, co się zapiera Syna i Ojca nie ma, a kto wyznaje Syna, ma i Ojca” (1 Jan r. II.22—23) — innymi słowy: kto nie uznaje, że Jezus Chrystus jest Jednorodzonym Synem Bożym”, czyli drugą Osobą Trójcy Przenajświętszej, ten jest prawdziwym antychrystem, a więc takiego nie można zaliczyć do wielkiej chrześcijańsko-katolickiej rodziny stanowiącej prawdziwy Kościół Chrystusowy, którego głową i fundamentem jest Jezus Chrystus jak mówi św. Paweł Ap.: „Nikt innego fundamentu nie może położyć, oprócz tego który jest położony, którym jest Jezus Chrystus” (1 Kor. 3,11).

Mianem „Katolicki” czyli powszechny nazywamy to wszystko, co od samego początku było miarodajne dla całego chrześcijaństwa, i tkwi w *pierwotnym* chrześcijaństwie a więc kosekwentnie wyrosło ze ziarna Boskiego Zbawiciela Jezusa Chrystusa. Tak więc wszystko, co jest pierwotne i powszechne, jest prawdziwie chrześcijańskie, ponieważ bierze swój początek z Chrystusa. Prawdę tę wyłożył jeden ze sławnych kościelnych pisarzy V. wieku, kiedy powiedział: „to jest katolickie, czyli powszechne w co Kościół chrześcijański wierzył od początku, co wszędzie głosił i co wszystkim wierzyć nakazywał”.

Wiara nie jest dana temu czy innemu człowiekowi, tej czy innej instytucji, by ona samowolnie naginała ją do swoich interesów sprzecznych niejednokrotnie z ideą Chrystusową, ale dana jest wszystkim. Ta to więc przekazana wiara, nie może być istot-

nie inną; nie może się w istocie przemienić, bo Chrystus, jak mówi św. Paweł: „jest wczoraj i dzisiaj ten sam i na wieki” (Żyd. XIII.8). Co więc nie pochodzi z *objawienia Bożego* jest wymysłem czysto ludzkim i nie może być miarodajnym, obowiązującym i wiążącym prawdziwego chrześcijanina. Chrystus zapewnił swoich wiernych, że pozostanie z nimi aż do skończenia świata: Boża ta obietnica nie została dana jakiemuś pojedynczemu człowiekowi, czyli że nie jest jakimś indywidualnym przywilejem jednostki; ale daną ogółowi wiernych czyli całemu Kościołowi (Mat. XXVIII.20). Obietnica ta jest dla nas nieomylnym zadatkiem tego pewnika, że raz na zawsze przekazana nam przez Chrystusa wiara nigdy nie zaginie. Apostoł Paweł św. uczy: że „Chrystus jest Głową Kościoła” (Efez. V. 23; Kolos. I. 18 i II. 19. Nie ulega wątpliwości, że Kościół z biegiem czasu uległ i ulega organizacyjnie rozmaitym przemianom zewnętrznym, ale w istocie pozostaje zawsze ten sam, niezmienny. Jest to naturalny bieg życia wszystkiego na świecie. Bo oto i człowiek rozwija się ustawicznie od dzieciństwa aż do starości, zewnętrzny atoli ten rozwój nie przeszkadza, że istota człowieka pozostaje ta sama. Przeświadczenie o *niezmienności* czerpie Kościół ze swojej wiary, która się nigdy zmienić nie może. W ciągu dziejów Kościoła zdawaćby się nieraz mogło, że Kościół się zmienia, jednakowoż zmiana ta była czysto zewnętrzną, a przebywający ustawicznie w Kościele Duch Święty, daje mu przeświadczenie o jego identyczności. Złożył On całą wiarę w Piśmie Św.

Gdy nastawały spory w ważnych rzeczach dotyczących się wiary, odwoływano się wówczas do *przeświadczenia* całego Kościoła. W tym celu przedstawiciele wszystkich gmin chrześcijańskich gromadzili się na wspólne obrady; każdy wyrażał swoje zapatrywania, wypowiadał jaką była wiara jego Kościoła wspólnej kwestii; badano pilnie i skrupulatnie Pismo św. oraz pisma Ojców Kościoła najstarszych wieków i wówczas, co się okazało jako artykuł wiary uznanym przez *wszystkich od samego początku*, to uznawano jako naukę powszechną t. j. (katolicką).

Wierzono w to mocno, że Kościół pobrać nie może, gdy dokłada usilnie starania do zbadania jakiegokolwiek Bożej Prawdy. Tak więc *powszechna uchwała* wszystkich, jako *powszechne przeświadczenie* wiary całego Kościoła, była dro-

bierzem nieomyślności, uchwał takich ogólnokościelnych czyli katolickich soborów było tylko siedem: Nicejski 325; Konstantynopolitański I. 381; Efeski 431; Chalcedoński 451; Konstantynopolitański II. 553; Konstantynop. III. 680 i Nicejski II 786. Do tego czasu Kościoły, (jako org.) były zjednoczone, bo trwały w jedności idei *równości i braterstwa* i nie było sprzeczności w wyznaniach. Te Sobory prawdziwie powszechne, aż nadto wystarczająco pouczają nas co jeden Święty Apostolski Kościół uważał za „*raz na zawsze podaną nam przez Chrystusa wiarę*”. Nie wątpimy więc w to, że świadectwo niepodzielonego jeszcze Kościoła, jest pochodzenia apostołskiego i jest normą powszechności czyli katolickości. Tak więc chociaż rozmaite są wyznania, wierny chrześcijanin nigdy nie zbłądzi, *bo znajdzie zawsze w powadze Soborów pierwszych czasów chrześcijańskich*, drogę wiodącą go nieomyślnie do Chrystusa, który jest Głową całego Kościoła. Częścią tego powszechnego Kościoła jest i nasz Kościół Starokatolicki. Katolicką jest forma naszego nabożeństwa, katolickim jest ustrój naszej kościelnej społeczności, i nawet w tem cośmy zreformowali i odrzucili z rzymskiego ustroju, przebijając duch pierwotnego Katolicyzmu t. j. starokatolicyzmu. Czy może nam ktoś zrobić zarzut z tego, że liturgję odprawiamy w *ojczystym języku*? Ap. Paweł tak pisze: „Dziękuję Bogu, iż językiem was wszystkich (t.j. ojczystym) mówię, bo wszak wolę w kościele pięć słów językiem ojczystym przemówić, abym i drugich nauczył, aniżeli dziesięć tysięcy słów językiem obcym” (1 Kor. XIV w. 18 i 19).

Demokratyczny ustrój naszego Kościoła jest też wniejszym odbiciem wiary Chrystusowej, wzory, której mamy w gminach chrześcijańskich aż do 3 prawie wieku, aniżeli absolutyzm i despotyzm Rzymu.

Prawo Boże objawione nam przez Chrystusa jest proste i mądre: „Kochaj Boga nadewszystko, a bliźniego jak siebie samego”. Mamy więc wierzyć, że jest jeden Bóg w trzech osobach: Bóg Ojciec Stwórca Wszechrzeczy, Jednorodzony Syn Boży Zbawiciel i Duch Święty Pocieszyciel. Syn Boży, stawszy się człowiekiem nauczył nas Ewangelii zbawienia, Męką Swoją na krzyżu zatwierdził Nowy Testament. Zadaniem prawdziwego Kościoła Chrystusowego, *to nie jakieś poprawianie czy uzupełnianie nauki Boskiego Zbawiciela*, bo ona jest

w pełni doskonała, harmonijna i kompletna, lecz głoszenie jej wszystkim i praca apostołska (Mat. X; Mar. VI,7—13, Łuk. IX,16), by każdy człowiek do serca ją przyjął i w czyn wprowadził. Tego uczy Kościół Staro-katol. Wyrazem nauki Boskiego Zbawiciela są symbole czyli wyznania wiary. Są trzy takie wyznania: 1) Apostolskie; 2) Nicejsko-Konstantynopoli-kańskie i 3) t. zw. Anastazjańskie. Chrystus Boski Założyciel Kościoła nie podał Swojej nauki w sposób systematyczny, lecz głosił ją w krótkich zdaniach, w formie rozmaitych przypowieści, oraz religijnych i moralnych nakazów. Upoważnieni przezeń Apostołowie do dalszego prowadzenia ewangelizacji i odrodzenia świata dążyli do tego, by podać społeczeństwu ludzkiemu krótką treść tych zasad. Było to konieczne ze względu na to, że do nowego Kościoła Chrystusowego zgłaszali się oprócz żydów, znających Boże Objawienie i poganie, a więc ludzie wyrosli w ca-kowicie odmiennych religijnych poglądach. Wyznanie Wiary miało być streszczeniem Chrystusowej nauki. Ponieważ przed Chrztmem należało wybadać danego człowieka czy pojął należycie naukę Boskiego Zbawiciela zadawano Katechumenom najpierw pojedyncze pytania, później złączono je w całość jako wyznanie wiary i w ten sposób powstało wyznanie czyli Symbol, inaczej Skład Apostolski. Taki jest początek Składu Apostolskiego, słusznie nazwanego Apostolskim, bo biorący swój początek od Apostołów. Następne trzy wieki rozszerzyły ten Skład Apostolski, uzupełniły go i podały jako wyznanie Nicejsko-Konstantynopolikańskie. Wyznania te stały się probierzem i ostoją wiary powszechnej t. zn. katolickiej.

Kościół te zasadnicze artykuły umieszczał w swoich symbolach i nakazał wyznawać duchowieństwu i wiernym. Stąd jakakolwiek zmiana w tych wyznaniach poczytaną była zawsze i jest do dnia dzisiejszego *za odstępstwo* od od prawdziwej wiary przez Chrystusa nam podanej. Wystarczy wspomnieć na gorszące spory między Kościołami o dodatek „Filio-que” (i od Syna). Dwa te symbole z dodatkowym trzecim t. zw. anastazjańskim powstałym około VI w. są dzisiaj *podstawą i fundamentem wszystkich bezwzględnie wyznań chrześcijańskich*. Na nich wzorujemy się i my i dla nas są one podstawą naszych wierzeń religijnych i dlatego słusznie nasz Kościół nazywa się Staro-katolickim czyli powszechnym i zalicza

się do wielkiej rodziny powszechnego Kościoła Chrystusowego. *Nie wolno nam niczego zmienić w nauce Jezusa*, ani nie wolno nam *nic ująć albo też dodać*, bo z chwilą gdybyśmy to uczynili, przestajemy należeć do tej wielkiej rodziny chrześcijańskiej powszechnego Kościoła Chrystusowego. Z tą chwilą stabilibyśmy się sekciarzami, heretykami, odszczepieńcami od Bózego pnia *Kościoła Chrystusowego*, jak się stali ci, którzy sobie ułożyli *nowe „Credo”* czyli *„nowe wyznanie wiary”*

a) Kościół Staro-Katolicki uczy i wyznaje z całym Kościołem Powszechnym, że są trzy Boskie Osoby: Bóg Ojciec, Syn Boży i Duch Święty czyli Trójca Przenajświętsza: „Idąc nauczajcie wszystkie narody chrzcząc je w Imię Ojca i Syna i Ducha Św.” (Mat. 28, 19); „Trzej są którzy świadectwo dają na niebie: Ojciec, Słowo i Duch Święty, a Ci trzej jedno są” (I Jan V, 7) — „Święty, Święty, Święty Pan Bóg Zastępów, pełna jest wszystka ziemia chwały Jego” (I zaj. VI, 3). Porównaj oprócz tego Mat, III 16-17. Łuk. 9,35 i inne.

b) Wyznajemy, że Chrystus jest drugą Osobą Trójcy Przenajświętszej Jednorodzonym Synem Bożym: „Na początku było Słowo, a Słowo było u Boga, a Bogiem było Słowo” (Jan, I, 1) „A Słowo Ciałem się stało i mieszkało między nami i widzieliśmy chwałę Jego, chwałę jako Jednorodzonego od Ojca pełnego łaski i prawdy” (Jan 1,14) „Ja i Ojciec jedno jesteśmy” (Jan X, 30). Porównaj oprócz tego: Jan III,13,16,17,18 i roz. (X,36, 38; XVII cały, 20,31. Mat. XXVI,63 do 66. Mar. XIV 61,62 Łuk. XXII,67 ,71 i inne. Te i wiele innych tekstów Pisma św. wskazują jasno i dobitnie, że Chrystus jest Jednorodzonym Synem Bożym, czyli drugą Osobą Trójcy Przenajświętszej. Chrystus jako człowiek wcielił się z Ducha Świętego, narodził się z Najświętszej Marii Panny. Św. Łukasz mówi: „Duch Święty zstąpi na Cię a moc Najwyższego zacieśni Cię przetoż co się z Ciebie narodzi Święte, będzie nazwane Synem Bożym”(Łuk. I-34-35). Do Józefa mówi anioł: „Nie bój się przyjąć Marii, małżonki Twojej, albowiem co się z Niej poczęło z Ducha Świętego jest” (Mat. I-20). Stąd Najświętsza Maria Panna nie jest ubogą niewiastą, ale Bogarodzicą jak mówi Izajasz Prorok: „*Oto Panna pocznie i porodzi Syna i nazwie imie Jego Emanuel*, co się wyklada Bóg z nami” (Iz. VII, 14. Mat. I, 23)

e) *Zmartwychwstanie* Pana Jezusa stwierdzają 4 Ewangelie Mat. XXVII, I 17; Mar. XVI, I-14. Łuk. XXIV I-46. Jan XX i XXI. i wiele innych miejsc mówi o rzeczywistości i prawdziwości Zmartwychwstania Pańskiego. Jeden tylko tekst przytoczymy: „Jeśliby Chrystus nie zmartwychwstał próżne jest przepowiadanie nasze, próżna też jest i wiara nasza” (1 Kor. 15,14)

d) *Duch Święty to trzecia Osoba* Trójcy Przenajświętszej, równy co do Bóstwa Ojcu i Synowi: „dlaczego szatan skusił serce twoje, abyś skłamał Duchowi Św.? Nie skłamałeś ludziom ale Bogu” (Dzieje V, 3,4) mówi św. Piotr do Ananiasza: „to się nie odrodzi z wody i z Ducha Świętego nie może wniknąć do Królestwa Bożego” (Jan III, 5), mówi Boski Zbawiciel. Porównaj Mat. XXVIII, 19; II Piotra 1-21; Dzieje Apł, 1-21

A więc Duch Św. (to nie jakaś specjalna moc Boża, albo Energia Boża wpływająca z Istoty Bożej), ale to trzecia Osoba Trójcy Przenajświętszej.

§ 3. Z podstawową i zasadniczą nauką Składu Apostolskiego ściśle jest związana nauka o Sakramentach. Chrystus nie sformował nauki o Sakramentach, ani też nie podał ich liczby. W różnych czasach rozmaita była ich liczba, wreszcie ustaliła się ich liczba do siedmiu i tej trzyma się i nasz Kościół; Chrzest, Bierzmowanie, Ciało i Krew Pańska, Pokuta, Kapłaństwo, Małżeństwo i Olejem św Namaszczenie.

1) *Chrzest jest to Sakrament* w którym człowiek przez polanie wodą i Słowo Boże umiera dla życia cielesnego i grzesznego a odradza się przez Ducha Świętego na życie duchowne i święte. „Jeśli się kto nie odrodzi z wody i Ducha Św. nie może wniknąć do Królestwa Bożego” (Jan III, 5). „Idąc nauczajcie wszystkie narody, chrzcząc je w Imię Ojca i Syna i Ducha Świętego” (Mat. XXVIII 19). Pokutę czyńcie a niech każdy z was ochrzczony będzie w Imię Jezusa Chrystusa na odpuszczenie grzechów waszych, a weźmiecie dar Ducha Św. (Dzieje II, 38). „Kto uwierzy i ochrzci się zbawion będzie” (Mar. XVI, 16).

2) *Bierzmowanie jest to Sakrament* w którym człowiek ochrzczony przez włożenie rąk Biskupa i modlitwę i namaszczeniem Olejem św. otrzymuje dary Ducha Św., oraz wzrost i wzmocnienie w wierze. „*Lecz wy pomazanie macie od Świętego*” (I Jan II, 2Z). „Który nas potwierdza z wami w Chry-

stusie i który nas pomazał Bóg, który też zapieczętował nas i dał zadatek ducha w sercach naszych" (2 Kor. I, 21-22). Porównaj Dzieje VIII, 14, 16, 17. X, 44, 47.

3) *Sakrament Ołtarza* jest to Sakrament w którym pod postacią chleba i wina jest prawdziwe Ciało i prawdziwa Krew Pana Jezusa „Bierzcie i jedzcie to jest Ciało moje, pijcie z tego wszyscy, bo to jest Krew moja (Mar. XXVI 28). Porównaj Mar. XXIV 23-24 Łuk. XXII 19, 20 I Kor. XI 24-34.

3) *Pokuta* jest to Sakrament przez który spowiadający się ze swoich grzechów spowiedzią *uszną lub publiczną* przy widzialnym rozgrzeszeniu kapłańskim, otrzymuje niewidzialnie rozgrzeszenie samego Jezusa Chrystusa, o ile wypełni odpowiednie warunki, których jest pięć: 1) Rachunek sumienia 2) Żal za grzechy, 3) Mocne postanowienie poprawy, 4) Spowiedź, 5) Zadośćuczynienie Bogu i bliźniemu.

Jezus uczył: „Cokolwiek zwiążecie na ziemi, będzie związane i w niebie, a cokolwiek rozwiążecie na ziemi, będzie rozwiązane i w niebie”. (Mat. XVIII 18). Władzę tę dał Chrystus Apostołom i ich następcom Biskupom i Kapłanom kiedy po Zmartwychwstaniu powiedział do nich: „*Weźmijcie Ducha Świętego*, którym odpuscicie grzechy są im odpuszczone, a którym zatrzymacie są zatrzymane” (Jan XX 22, 23). A św. Piotr. u Korneliusza mówi: „Temu t. j. Jezusowi Chrystusowi, wszyscy Prorocy świadectwo wydają, iż przez Imię Jego odpuszczanie grzechów weźmie każdy, kto weń wierzy” (Dzieje X 43). Kościół Staro-kat. uznaje spowiedź *uszną i publiczną*, którą w r. 1215 zniesiono dla celów inkwizycyjnych — a pozostawiono tylko dla nadzwyczajnych wypadków np. podczas wojny, rozbicia okrętu i t. p.

5) *Kapłaństwo*: jest to sakrament w którym przez modlitwę i włożenie rąk Biskupa udziela się osobom wybranym, powołanym i przygotowanym łaską Ducha Świętego potrzebna do sprawowania Świętych Sakramentów, głoszenia Ewangelii i uzdolnienia do urzędu duszpasterskiego. „*Tak niechaj człowiek* o was rozumie jako o slugach Chrystusowych i szafarzach Bożych tajemnic”. (I Kor; IV, I): „Albowiem jesteśmy pomocnikami Bożymi” (I Kor. III, 9). „Pilnujcie sami siebie i wszystkim owczarni w której was Duch Święty postanowił Biskupami, abyście zarządzili Kościołem Bożym, który nabył

krwią Swoją”. (Dzieje XX, 28). Trzy są istotne stopnie Sakramentu Kapłaństwa: diakon, kapłan czyli prezbiter i biskup. O diakonach mówią Dzieje Ap. VI, 1-6. O władzy Biskupa i Prezbitera: Iytus I, 5, I Tymot. V. 22. IV,14. 2 Tymot, 1,6 Kościół St.-Kat. zachowuje też tonsurę i 4 niższe święcenia, oraz 1 wyższe-subdiakona. Kościół St.-katol, nie uznaje celibatu księży — I Tym. III w. 2- 12. Zezwoleń na związek m. udziela Biskup Ord. lub diec.

6) *Małżeństwo* jest to sakrament w którym dwie wolne osoby mężczyzna i niewiasta przez błogosławieństwo Kościoła otrzymują łaskę Bożą potrzebną do wypełnienia obowiązków swojego stanu. „Opuści człowiek ojca i matkę swoją i będą dwoje w jednym ciele. Sakrament to wielki jest a ja mówię w Chrystusie i w Kościele” (Ef. V, 31-62, Mar. X, 6-9).

7) *Olejem Świętym Namaszczenie* jest to Sakrament w którym człowiek chory przez modlitwę Kościoła i namaszczenie Olejem Świętym otrzymuje Bożą łaskę potrzebną w chwili śmierci, a często także i zdrowie ciała. Sakrament ten pochodzi od Chrystusa, gdy Apostołom dał władzę mocą której „chorych Olejem namaszczali (mazali) i uzdrawiali je”. (Mrk. VI,13). Św. Jakób Ap. tak pisze: „Choruje kto między wami niech sprowadzi Kapłany Kościoła, a niechaj się modlą nad nim namaszczając go Olejem w Imię Pana, a modlitwa wiary uzdrowi niemocnego i ulży mu Pan, a jeśli by był w grzechach będą mu odpuszczone”. (Jak. V,14-15).

To są nasze główne zasady, z których wynika, że Kościół nasz jest Staro-Katolicki, bo stoi i stać będzie na gruncie apostołowości i powszechności (katolicyzmu), zachowując i strzegąc pilnie i wiernie prawdziwej i nieskażonej wiary Chrystusowej pierwszych czasów i wieków.

Tak więc nauczycielem naszym jest Chrystus i Apostołowie. W tej to Bożej nauce leży nasza siła, moc i ostateczne zwycięstwo: „ufacie jam zwyciężył świat” (Jan 16,33) To jest zwycięstwo, które zwyciężyło świat, wiara nasza” (Jan V.4) Jeżeli więc Słowo i ustanowienie Chrystusa jest za nami, to i Bóg jest z nami „a jeżeli jak mówi św. Paweł Ap. Bóg jest za nami, to któż przeciwko nam”? (s. P.—Rzym. VIII. 31.

Kościół Staro-Katolicki uznaje więc powszechne zasady wierzenia pierwotnego Kościoła Apostolskiego przekazane nam w czterech Ewangeliach; 1) Mateusza - Marka - Łukasza-Jana;

2) w *Dziejach Apostol.*, 3) *św. Pawła listów 14*, 4) *św. Jakóba 1*, -*św. Piotra 2*, -*św. Jana Ap. 3*, -*św. Judy 1*, i *św. Jana w Apokapsie* czyli *Ojawieniu*; streszczone w *Składzie Apostolskim* i *Symbolu wiary nicejsko-konstantynopolitańskim*, które mamy wyjaśnione w *pismach Ojców Kościoła w pierwszych wiekach ery chrześcijańskiej* a uzupełnione przez pierwsze siedem *św. Soborów Kościoła powszechnego i apostolskiego*.

Wierzę — Credo

§ 4. Wierzę w jednego Boga, Ojca Wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi, wszystkich rzeczy widzialnych i niewidzialnych. I w jednego Pana Jezusa Chrystusa, Syna Bożego, Jednorodzonego. I z Ojca zrodzonego przed wszystkimi wiekami. Boga z Boga, Światłość ze Światłości, Boga prawdziwego z Boga prawdziwego. Zrodzonego nie stworzonego, współistotnego Ojcu, przez którego wszystko się stało. Który dla nas ludzi i dla naszego zbawienia zstąpił z niebios. I wcielił się za sprawą Ducha Świętego z Maryi Panny. I stał się człowiekiem Ukrzyżowan też za nas pod Ponckim Piłatem, umęczon i pogrzebion, i zmartwychwstał dnia trzeciego, według Pisma. I wstąpił do nieba, siedzi na prawicy Ojca. I znowu ma przyjść z chwałą sądzić żywych i umarłych i królestwu Jego nie będzie końca. I w Ducha Świętego, Pana i Ożywiciela, który od Ojca i Syna pochodzi. Który z Ojcem i Synem wspólnie jest czczony i współwielbiany, który mówił przez proroków. I w jeden Święty Powszechny i Apostolski Kościół. Wyznaję jeden chrzest na odpuszczenie grzechów. I oczekuję zmartwychstania zmarłych. I żywota przyszłego wieku. Amen.

DZIAŁ II

§ 1: Kościół nosi nazwę: — Kościół Staro katolicki
w skrócie i prywatnie: „Kościół Polski” ze względu na liturgję w języku polskim i organizację złożoną z obywateli Polski; a więc Kościół „Krajowy”.

Jest on „Zgromadzeniem” (Stowarzyszeniem) religijnym wyznawców nauki Chrystusa Jezusa czyli „Chrześcijan narodowości polskiej (lub innej, której jednak członkowie są **obywatelami Ojczyzny naszej Polski**) „Kościółem więc Bożym jesteśmy” (I. Kor. III, 16).

§ 2. Terenem działania Kościoła St.-Kat. jest Rzeczpospolita Polska.

Kościół St.-Katolicki opiera swój byt w Polsce na ustawach legalizacyjnych z czasów zaborczych, dalej na ustawie z dnia 24 kwietnia 1935 roku Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej art.: 110 — „*Obywatele polscy, należący do mniejszości wyznaniowych mają równe z innymi obywatelami prawo zakładania, nadzoru i zawiadywania, zakładów, oraz używania ich swobodnie... i wykonywania przepisów swej religii*”; art. 111: — „*Wszystkim obywatelom poręcza się wolność sumienia i wyznania. Żaden obywatel nie może być spowodu swego wyznania i przekonań religijnych ograniczony w prawach, przysługujących innym obywatelom. Wszyscy mieszkańcy Państwa Polskiego mają prawo wolnego wyznania zarówno publicznie jak prywatnie swej wiary i wykonywania przepisów swej religii lub obrządku, o ile to nie sprzeciwia się porządkowi publicznemu, ani obyczajności publicznej*”, oraz na „okólnikach” ministerjalnych.

§ 3. Celem Kościoła jest podniesienie duchowe moralne i społeczne, narodu naszego oraz uświęcenia i zbawienie jego, przez naukę i te środki religijne, które ustanowił Boski Założyciel Kościoła, Jezus Chrystus, albo które wynikają z charakteru Jego posłannictwa, oraz z dążeń i potrzeb społeczeństwa polskiego.

§ 4. Do osiągnięcia tego celu dąży Kościół przez:

- a) głoszenie Słowa Bożego, urządzenie publicznych i prywatnych nabożeństw, udzielanie św. Sakramentów oraz nauki religii przez księży, pod zwierzchniem kierownictwem Biskupa;
- b) szerzenie znajomości Pisma św. i miłości Ojczyzny;
- c) pracę religijno oświatową i kulturalno-społeczną, przez odczyty, biblioteki, związki młodzieży;
- d) prowadzenie wszelkiej działalności dobroczynnej, opieki nad dziećmi i sierotami, młodzieżą, chorymi i starcami; walkę z klęskami społecznymi jak alkoholizm i inne; zakładanie kas zapomogowych i pogrzebowych dla członków i ich rodzin.
- e) budzenie i rozwijanie w społeczeństwie polskim, szczerych uczuć religijnych oraz zasad prawdziwej moralności, dla dobra narodu i Państwa polskiego.

§ 5. *Godłem Kościoła* St.-katol. jest znak symboliczny, przedstawiający otwartą księgę Pisma św. w promiennym słońcu, z boku krzyż i palma, u dołu wstęga biała czerwona z napisem: „Prawda, Praca, Miłością — zwyciężymy” Godło zaś biskupa mitra z pastorałem a z boku litery greckie alfa i omega.

§) 6. Kościół St.-kat. nie uznaje:

1) Biskupa rzymskiego, mianującego się papieżem, — za nieomylną głowę całego Kościoła Chrystusowego, bo św. Paweł Ap. tak upomina nas: „*i przyjdzie człowiek grzechu, syn zatracenia... i usiądzie w kościele Bożym okazując się jakoby był Bogiem*” (II do Tesal. r. II w. 3!—4).

natomiast uznaje:

a) że Kościół rzym.-kat., czyli papieski (t. j. włoski) jest jak każdy inny Kościół chrześcijański — li tylko *częścią* w Kościele P. Jezusa przez którego Bóg postanowił wiarę, podając — „*Tak wielu nas jednym ciałem jesteśmy w Chrystusie*” (św. Paweł — Rzym XII 5)

b) że zwierzchnik tego Kościoła jest Biskupem równym każdemu innemu Biskupowi Chrystusa z sukcesji Apostolskiej.

c) że winien się podporządkować, jak każdy inny biskup orzeczeniom św. Soboru powszechnego, który według nauki Apostołów jest najwyższym arbitrem w sprawach wiary i moralności.

i ogłaszamy że:

ze wszystkimi Kościołami wyznania chrześcijańskiego a więc i rzym.-kat. należy zachować „*jedność ducha* w związku ce pokoju” (św. Paw. Efez. IV, 3—6).

ARTYKUŁ III.

Przykazania i Sakramenta

§ 1. Kościół Staro-katol. jednomyślnie przyjmuje:

- 1) Przykazania Boże i Kościelne.
- 2) zwyczaje kościelne pochodzące z tradycji (jak n. p. być naczeczno przed komunją św.)
- 3) ceremonie święte przy nabożeństwach i posty.

§ 2. Kościół St.-katol. u z n a j e:

Grzech — Bóg nie jest przyczyną grzechu, ale zepsuta natura ludzka i zła wola. „Lecz każdy bywa kuszony od własnej pożądliwości, pociągniony i przynęcony”. Zatem pożądliwość, gdy się pocnie, rodzi grzech, a grzech, gdy wykonany będzie, rodzi śmierć” (Jak. I, 13—15).

a) Grzech pierworodny: — „Pismo zamknęło wszystko pod grzechem, aby obietnica z wiary Jezusa Chrystusa była dana wierzącym” (Galat. III, 22);

b) Grzech uczynkowy (Paw. Rzym. 1,32);

c) Pychę — Łakomstwo — Nieczystość — Zazdrość — Obżarstwo — Gniew — Lenistwo;

d) Grzechy przeciwko Duchowi Św. (Mat. XII,31-32. Mar. III, 28—29) i karę potępienia t.j. piekło duchowe.

§ 3. Łaskę. — „Każdemu z nas dana jest łaska według wiary daru Chrystusowego” (Efez. 4,7 pr. I Piotra IV,10).

§ 4. Sakramenta Św. — ustanowione przez Zbawiciela — jako czytamy w Ewang. są nie tylko łaską; ale i przyczyną sprowadzającą łaskę do duszy (Paweł do Rzym. III,11) niegodnym nie mają być dawane (Mat. VII,6).

1) Chrzest;

2) Bierzmowanie;

3) Ciało i Krew Pańska — Euchrystja — Komunja św.

4) Pokuta: — Uszna spowiedź obowiązuje do 20 roku życia z wyjątkiem tych, co wcześniej wstąpili w związek małżeński. Starsi mogą korzystać ze spowiedzi publ. lub usznej — konfeksjonały kościół zachowuje i do spowiedzi usznej zachęca.

5) Kapłaństwo i Biskupstwo.

6) Ostatnie Olejem Św. namaszczenie.

7) Małżeństwo.

§ 5. Cel małżeństwa: — 1) rodzenie dzieci 2) dla obrony od grzechu „porubstwa” (I Kor. VII, 15) 3) dla wspólnej pomocy i pociechy (Efez. V, 25)

a) Ale ten Sakrament musi być w swojej istocie związkiem świętym, a wtedy nierozdzielny; nie może się stać przybytkiem wyuzdanej rozpusty, kłoałą najszkaradniejszych występków; nie może stać się uprawioną i uświęconą prostytucją, uświęconym nałożnictwem — konkubinatem, gdzie nie-

ma „*wiary, miłości i trzeźwej świątobliwości*”. tam niema i sakramentu, tych kardynalnych podstaw do tego, by był tym „wielkim Sakramentem”,

a) Sakramenta św. ustanowione są dla „uświęcenia”, a nie dla porubstwa, wiarołomstwa — *niewoli i tyranii*.

Kościół św, któremu Bóg dał moc „wiązanania i rozwiązania” ma też prawo udzielać rozwodów, właśnie w poczuciu powagi tego aktu sakramentalnego i odpowiedzialności za *czystość i trwałość życia rodzinnego*, które są podstawową cechą charakteru życia małżeńskiego.

b) Kościół słuchając „Głosu Boga żywego” chce w istocie istności zachować ten wielki Sakrament w świętości i czystości.

Św. Paweł poucza: „a wszystkiego doświadczajcie, *co dobre jest dzierżcie*” (1 Tesal. V,21).

Kościół nie może ludzi przymuszać do pożycia małżeńskiego środkami *gwałtu, niewoli*. Kościół nie może uprawiać *kłamstwa wewnętrznego*, który głosi „wielkość Sakramentu”, a równocześnie *toleruje* w niem najniższe „porubstwo”, byle utrzymać się przy fikcyjnej „*nierozzerwalności*” jakoby dla zbawienia lepiej było żyć i uprawiać „*trójkąt małżeński*” i żyć w konkubinacie, aniżeli przeprowadzić rozwód w kościele i żyć po chrześcijańsku. Kryterium *nierozzerwalności* węzła małżeńskiego są w myśl nauki Jezusa „*owoce ich pożycia*”, a więc miłość, zgoda i t. d., bo drzewo dobre i złe poznawane bywa z owoców.

§ 6. Kościół zastrzega sobie:

a) Sakramentalny charakter małżeństwa dla swych wiernych.

b) Kompetencje zwłaszcza o charakterze religijnym w akcie sądowo-rozwodowym.

ARTYKUŁ IV

Sprawy rozwodowe

§ 1. Kościół St.-katol. zgodnie z Pismem św. i uchwałami Synodalnymi uznaje dla słusznych przyczyn rozwiązanie (rozbitego) węzła małżeńskiego, ewentualnie ogłoszenie *unieważnienia* go „in radice”, jeśli zaistnieją stwierdzone powody.

§ 2. O zaistnieniu przyczyn do rozwodu czy też unieważnienia węzła małżeńskiego orzeka po zbadaniu Sąd konsystorski Małżeński.

ARTYKUŁ V

POWODY ROZRYWAJĄCE (czyli unieważniające ipso facto) WĘZEL MAŁŻEŃSKI (imedimenta dirimentia).

§ 1. Choroba umysłowa (szaleńcy, obłąkani tępi).

§ 2. Brak wieku (u dziewcząt 14 l., u chłopców 16).

§ 3. Brak rzeczywistego zezwolenia (oświadczenia woli, że się chce wejść w związki małżeńskie z daną osobą. Zezwolenie wymuszone bojaźnią nawet przez osobę trzecią czyni małżeństwo nieważnym.

§ 4. Brak dobrowolnego zezwolenia z powodu 1) uprowadzenia (raptus), 2) obawy (metus), 3) błędu (error) co do osoby przyszłego małżonka. 4) Ciężarność kobiety od innej osoby, zauważona po ślubie, lecz tylko na życzenie męża.

5) Istniejący jeszcze z inną osobą węzeł małżeński (impedimentum ligaminis).

6) Różnorodność religii (disperitas cultus t.j. chrześcijan z niechrześcijanami).

7) Pokrewieństwo w linii prostej (wstępnej i zstępnej) pochodzenie prawe czy nieprawie różnicy nie robi).

8) Przeszkoda spowodu *powinowactwa* (mąż z krewnymi żony t.j. z jej rodzicami, dziatkami, dziećmi jej i wnukami i odwrotnie żona z krewnymi męża. Nie może waźnie żenić się ojczym z pasierbicą, macocha z pasierbem, synowiec (zięc) z teściową, synowa z teściem, wuj z ciotką. Stopień pokrewieństwa linii bocznej i powinowactwo liczy się do trzeciego stopnia. Stopień ten liczy się: „ile płodzeń tyle rodzeń”. W linii bocznej tak pokrewieństwa jak i powinowactwa możliwa jest dyspenza Biskupa-Ord.

9) Spowodu małżonkobójstwa (nastawanie na życie drugiej strony w celu ponownego małżeństwa).

Przeszkoda z braku zapowiedzi (brak wszystkich zapowiedzi jest przeszkodą rozrywającą, unieważniającą małżeństwo (wyj. na łożu śmierci lub w t. zw. małżeństwach „tajnych”, gdy zawierają narzeczeni *uchodzący* już w opinii publ. za małż. Od 2 i 3 zapowiedzi możliwa dyspenza od Biskupa.

11) Przysięga małżeńska ma być w obecności dwóch świadków właściwego, kanonicznie ustanowionego przez Biskupa-Ord. proboszcza, lub zastępcy za jego zezwoleniem. Jeśli ślub jest w innej parafji musi (do ważności) proboszcz udzielający, mieć zezwolenie od proboszcza narzeczonych lub od Biskupa-Ord. Brak tej formy — unieważnia—

12) Niemoc fizyczna (impotentia t. j. nieuleczalną niemoc fizyczna posiadana już przed ślubem).

ARTYKUŁ VI

Powody umożliwiające *rozwiązanie* węzła małżeńskiego nieszcześliwie zawartego:

- § 1. Zabójstwo (karalne ciężkim więzieniem).
- § 2. Kilkuletnie więzienie (za życie przestępcze).
- § 3. Notoryczna rozpusta lub jawna zdrada małżeńska.
- § 4. Zamach na zdrowie lub życie drugiej strony.
- § 5. Niemoc płciowa (stwierdzona przez lekarza).
- § 6. Złośliwe i całkowite opuszczenie jednej ze stron do trzech lat.
- § 7. Choroba fizyczna np. pijaństwo lub obłąd uniemożliwiająca współżycie małżeńskie.
- § 8. Niepłodność jednej strony.
- § 9. Zaginięcie jednej ze stron i nie dawanie znaku o sobie do 10 lat.
- § 10. Niezgodność charakterów.

ARTYKUŁ VII

Konsystorski Sąd Małżeński

A) § 1. Przy Kurii istnieje Konsystorski Sąd Małżeński —rozwodowy.

§ 2. Członków Konsystorskiego Sądu Małż. mianuje według uznania i potrzeby Ordynariusz.

B) *Podanie o unieważnienie i rozwód.*

§ 1. Podania mogą wnosić tylko członkowie kościoła, fi-

gurujący w księgach parafialnych, na podstawie np. przyłączenia — po złożeniu wyznania wiary (credo).

§ 2. Członek starający się o unieważnienie czy rozwód, winien być parafjaninem Kościoła Staro-Kat. od dłuższego czasu. Stąd też numer rejestracyjny przynależności winien być uwidoczniiony w blankiecie podaniowym (blankietów tych dostarcza Kancelaria Kurii).

§ 3. Podania stron o *unieważnienie* węzła *małżeńskiego* lub o *rozwód* rozpatrywane bywają na posiedzeniach Konsystorskiego Sądu Małż. Skład tegoż Sądu *określa każdorazowo* Biskup-Ordynariusz. jako przewodniczący i prezes Sądu. Każda sprawa rozpatrywana bywa na kilku posiedzeniach.

§ 4. Zeznania świadków mogą być spisane i wpierv; przez członka Kons. Sądu Małż., upoważnionego przez Biskupa-Ordynariusza. Wyrok może być i bez zgody strony.

§ 5. Strony: pozycwająca i pozwana mogą postawić świadków na swą obronę, a nawet obrońcę prawnego — adwokata, na którego zgodzi się uprzędnio Biskup-Ord.

§ 6. *Władze cywilne* mogą przysłać na posiedzenia Kons. Sądu Małż. swego przedstawiciela. Obecność przedstawiciela *władzy świeckiej* jest dopuszczalna, lecz niekonieczna absolutnie.

§ 7. *Sąd może* stronę — winną obłożyć karą — kościelną do 6-ciu lat, *zabraniając* jej na ten czas wstępować związek nowy. Biskup Ordynariusz może z bardzo ważnych przyczyn dyspensować od od kary kościelnej.

A p e l a c j a

§ 8. Od wyroku I Instancji może być złożona do 14 dni apelacja, na sesji, której zasiada 3 Księży-Sędziów z Przewodniczącym łącznie i wyrok tu zapada ostateczny.

§ 9. Strony pokrywają, narosłe wydatki procesu, w Kurii.

A R T Y K U Ł VIII

Kościół Staro-Kat. z całą stanowczością

potępia:

1) onanizm w stosunkach małżeńskich (jak wogóle onanizm) jako rzecz niemoralną, szkodliwą dla duszy i ciała.

- 2) sztuczne poronienia.
- 3) uznaje zaś regulację urodzeń i świadome poczęcie.
- 4) W sprawie regulacji urodzeń wypowiada się Kościół:
  - a) że ochrona od niepożądaney ciąży w granicach tych, gdzie chodzi o zdrowie matki lub dziecka; dziedziczność choroby i t. p., o byt rodziny, a odbywa się pod kontrolą uczucia, rozumu, sumienia chrześc. i dobra ludzkości, nie jest sprzeczne z etyką chrześcijańską; b) że poczucie świadomego macierzyństwa nie jest niemoralne i nieetyczne.

ARTYKUŁ IX

§ 1. Kościół przyjmuje t. zw. *Sakramentalja* t. zn. a) poświęcenie rzeczy, jak — wody, soli, potraw, domów i t. p., „albowiem poświęcone to bywa przez słowo Boże i modlitwę” — ty:ko nie przypisuje im cudownych skutków ani odpustów. b) Kościołów poświęcanie Chrystus zalecił: — „...a było poświęcenie Kościoła” (Ew. Jana X,22). c) Obrzędy kościelne w duchu krajowym uzupełni wedle potrzeby i ogłosi z mocą ustawy „Kolegium św. Kanów W. i Obrz.” a) Kościół zachowuje procesje.

§ 1. a) Kościół ceni wielce *Modlitwę*. Modlitwa ma dużą wagę: — „albowiem wszelki, który prosi, bierze: a kto szuka znajdzie, a kto kołacze będzie mu otworzone” (Mat. VII,8).

b) Znak Krzyża św. jako jest znakiem Chrześcijanina i chrześcijańskie pozdrowienie: n. b. p. Jezus Chrystus.

§ 3. Kościół St.-kat. odrzuca:

- a) udzielanie odpustów,
- b) wszelkie średniowieczne i nowsze wymysły, np. cudowne medaliki i szkaplerze (można nosić medaliki, lecz nie jako cudowny talisman, tylko jako odznakę chrześc.).

§ 4. Kościół wypowiada się w tem za wolnością sumienia i tolerancją religijną.

ARTYKUŁ X

Zródło władzy w Kościele

§ 1. Władza Kościoła w sprawach wiary i moralności pochodzi od Boga przez Jezusa Chrystusa, jak nas sam o tem

poucza: „Dana mi jest wszelka władza na niebie i na ziemi. Idąc tedy nauczajcie wszystkie narody” chrzcząc je w Imię Ojca i Syna i Ducha Świętego, ucząc je chować to wszystko com wam kolwiek przykazał” (Mat. XXVIII 18—20).

„Zaprawdę powiadam wam: cobyściekolwiek związali na ziemi, będzie związane i na niebie: a cobyściekolwiek rozwiązali na ziemi, będzie rozwiązane i w niebie” XVIII w. 18. Mat.

„A szedłszy przepowiadajcie mówiąc: Iż się przybliżyło królestwo niebieskie” (Mat. X,7). I poczęli mówić rozmaitymi językami, jako im Duch Święty wymawiać dał” (Dz. Ap. II w. 4.)

S y n o d

§ 2. Władzą suwerenną i ustawodawczą w Kościele St. kat. jest wed'ług Dziejów Apostolskich św. Synod czyli:

a) Zgromadzenie Kościołów: (Apostołowie i starsi ze wszystkim Kościołem — P. św.), bo sukcesją ciągłości żywego Kościoła: „oto ja jestem z wami po wszystkie dni, aż do skończenia świata” — przeszła władza apostołowska na Kościół Chrystusa, Powszechny, zgromadzony na św. soborach w jego Biskupach, z nieprzerwanego łańcucha sukcesji Apostolskiej i jego kapłanów jak i wyznawców ze wszystkim kościołem wraz historycznym rozwojem chrześcijańskich Kościołów u różnych ludów i narodów, ze swoimi specyficznymi cechami, rysami i charakterem rasowym, kultralnym i narodowościowo-państwowym.

b) „Albowiem zdało się Duchowi Świętemu i nam” (Dz. Ap. XV w 28). Władza więc przeszła na św. Synody (por. Dz. Ap. XIV).

c) Św. Synod rozpoczyna się uroczystym nabożeństwem do Ducha św. i alokucją zwierzchnika Kościoła lub jego zastępcy, poczem wszyscy składają przysięgę i przyjmują regulamin:

Przysięga:

d) W Imię Trójcy Przenajświętszej, — Amen.

Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu w Trójcy Świętej Jedynemu i na Świętą Ewangelię Jezusa Chrystusa, że

jako Członek św. Synodu kierować się będę w czasie obrad duchem Prawdy, Miłości, Sprawiedliwości, uchwał synodalnych sam przestrzegać i innych do sumiennego przestrzegania zachęcać będę. Tak mi dopomóż Panie Boże Wszechmogący i Święta Męko Jezusa Chrystusa. Amen.

§ 1. REGULAMIN.

1) delegat musi się na każde żądanie marszałka św. Synodu wylegitymować legitymacją wydaną przez Kurię B.

2) w czasie czytania zachować milczenie, bacząc na powagę obrad.

3) nie wolno referentowi przerywać w czasie czytania;

4) po otwarciu dyskusji zgłaszać się do prezydjum o głos i w dyskusji trzymać się ściśle tematu.

5) nie wolno się delegatom zwać w chwili głosowania pod karą wykluczenia ze św. Synodu.

6) głosowanie musi się odbywać szczerze z pobudek wiary.

7) nie wolno opuszczać obrad bez zameldowania się u sekretarza św. Synodu. Używanie alkoholu zakazane.

8) przez nieobecność na dwóch posiedzeniach św. Synodu delegat zostaje skreślony z listy;

9) prośby, zażalenia, zgłasza delegat na piśmie na ręce Gener. Sekretarza św. Synodu;

10) Po nabożeństwie zabiera głos Ordynariusz lub jego zastępca i zdaje sprawozdanie z rozwoju i położenia Kościoła od ostatniego Synodu.

§ 4. Dyskusja nad sprawozdaniem Ordynariusza może być otwarta na wniosek poparty przez 3/4 obecnych członków Synodu. Potem następuje:

a) odczytanie zasadniczych punktów uchwał poprzedniego Synodu;

b) sprawozdanie Konsystorskiego Kolegium św. Kanonów Wiary i obrzędów wraz z umotywowanymi wnioskami na przyszłość (wszystko spisane);

§ 5. Uchwały, powzięte przez Synod mają moc obowiązującą każdego wyznawcę. Synod zatwierdza ustawy i postanowienia Kons. Kolegium św. Kanonów W. i Obrzędów.

§ 6. Synod wybiera przez tajne lub jawne głosowanie dwóch starszych księży i jednego świeckiego jako

członków Kons. Koleg. św. Kan. oraz 1 zastępcę kapłana i świeckiego.

§ 7. Synod zwyczajny zwołuje Ordynariusz (arcyb.) z urzędu co 10 lat. Przewidziane są i inne wypadki, gdzie Synod może być zwołany w potrzebie i wcześniej.

§ 8. Orędzie zwołujące Synod i porządek obrad winno być na 2 miesiące przed terminem rozesłane do parafii i do uczestników Synodu, jak też ogłoszone w organie urzędowym Kościoła.

§ 9. Synod składa się z duchownych i świeckich. Z urzędu wchodzi członkowie Kons. Kolegium i Konsystorza, oraz rektor sem., kanclerz i redaktor gazety kościelnej;

§ 10. Każda parafia ma prawo przysłać jednego delegata świeckiego oprócz księży prob., którzy są członkami z urzędu.

§ 11. Delegat na św. Synod musi mieć ukończone 30 lat życia i być praktykującym parafianinem i zasłużonym dla Kościoła. Nie może być delegatem niewierzący karany kryminalnie i publiczny gorszyciel.

§ 12. Obradom Zgromadzenia św. Synodu przewodniczy Biskup-Ordynariusz t. zw. pierwszy, względnie z jego ramienia osobistego, jego zastępca Wik-Gen., a tylko w nieprzewidzianych wypadkach może przewodniczyć członek Kons. Kolegium W. i Ob. wybrany przez Synod.

§ 13. Wszystkie uchwały św. Synodu zapadają większością, wszystkich ważnie oddanych głosów, z liczby obecnych uprawnionych do głosowania.

§ 14. Do rozpoczęcia obrad i ważnych uchwał św. Synodu wymagana jest obecność $\frac{3}{4}$ ogólnej liczby delegatów zarejestrowanych po przebyciu na Synod.

§ 15. a) z posiedzeń Synodu należy spisywać protokół uwierzytelniony przez 2 sekretarzy wybranych: jeden przez Ordynariusza drugi przez Synod.

b) protokół należy ogłosić w organie urzędowym Kościoła.

§ 16. a) Św. Synod rozstrzyga ostatecznie o wszystkich przedłożonych wnioskach, podaniach, zażaleniach, skargach, apelacjach i zapytaniach, które muszą być jednak wniesione na piśmie do Kurii, ną miesiąc przed Synodem.

§ 17. Zgromadzenie św. Synodu ma prawo wyboru biskupa-elekta z liczby wybrańców przedstawionych Synodowi przez Kolegium św. Kan. W. i Ob. — większością swych gło-

sów. W wyjątkowych okolicznościach może Synod samowładnie wybrać kandydata na biskupa-elekta 9/10 głosów lub zlecić nominowanie Ordynariuszowi.

§ 18. Zgromadzenie św. Synodu ma *wyłączne* prawo zawiesić w urzędzie Biskupa, jeśli działa na szkodę Kościoła i jest postawiony w stan oskarżenia, przez Kolegium św. Kanonów — Synodowi. Oskarżenie musi nastąpić większością 9/10 głosów członków Synodu. Synod ma prawo zmienić rozporządzenia Biskupa. oraz Kolegium i Konsystorza.

§ 19. Przeciwno uchwałom Synodu może Biskup-Ordynariusz, lub w jego imieniu jego zastępca, założyć swój *uzasadniony* sprzeciw (gdy Synod narusza przepisy konstytucji albo prawo państwowe). Wykonanie uchwał może Ordynariusz odroczyć do następnego Synodu.

ARTYKUŁ XI

Biskup-Ordynariusz

§ 1. Na czele całego Kościoła Staro-katolickiego stoi Ks. Biskup-Ordynariusz, czyli naczelný (z tyt. arcybiskupa), Z nim współpracują Biskupi-diecezjalni, sufragani, Generalny-Wikariusz, Proboszczowie, Wikariusze i Prefekci mianowani przez Biskupa. Tytuł *Biskupa Ordynariusza* nosi tylko zwierzchnik Kościoła z równoczesnym mianem arcybiskupa.

§ 2. Biskup-Ordynariusz mianuje według swego uznania sufragana, którym ma być mąż dojrzały na polu pracy duszpasterskiej, mąż światły u którego: „wierna mowa i godna wielkiego przyjęcia” (I Tym. IV,9) i ducha pobożnego, by był „przykładem wiernych w obcowaniu, w miłości, w wierze, w czystości” (I Tym. 4,12).

§ 3. Biskup-Ord. święci kapłanów; i „ustanowili kapłanów w każdym kościele” (Dz. Ap. XIV.22) „z kładzeniem rąk kapłaństwa” (I. Tym IV,14).

§ 4. a) nadaje godności kościelne „Kapłani, którzy dobrze rządzą, niech będą miani za godnych dwojakiej czci; a najwięcej, którzy pracują w słowie, w nauce” (I, Tym. V,17).

b) mianuje też według swego uznania Wikariusza-Gen. łącznie nawet z godnością jego biskupią i Kanclerza Kurii, oraz rektora

sem. duch., profesorów, prefektów, dziekanów, i t. d.

§ 5. Przenosi i usuwa księży według swego uznania; po porozumieniu się z odnośnymi paraf. komitetami, — za wyjątkiem nagłych wypadków, nie cierpiących zwłoki i potrzeb duchowych parafii.

§ 6. Zawiesza księży w czynnościach kapłańskich, zaś wykreśla z listy kapłanów — za zgodą Kcns. Kolegium „aby postępek Twój był wszystkim jasny” (I. Tym. 4,15).

§ 7. Wyznacza kary na księży „grzeszących strofuj przed wszystkimi, aby: drudzy bojaźn mieli” (I. Tym. 5,20) za przewinienia według swego sumienia i uznania.

§ 8. Czuwa nad pracą duchową i umysłową księży. Jako najwyższy bezpośredni Zwierzchnik duchowieństwa, jest najwyższym Stróżem *moralności kapłanów*: „aby byli czysti, nie dwoistego języka, nie kochający się w wielkim picciu.. nie szukający szkaradnego zysku; mający tajemnice wiary w czystym sumieniu i tak niechaj służą, nie mając żadnej winy” (I. Tym. III. 8-10).

§ 9. Powołuje co rok księży na ćwiczenia duchowe... jako mówi św. Paweł: „ćwicz się w pobożności” (I. Tym. 4) Wyznacza w porozumieniu się z radą profesorską seminarium duch. naukowe konkursy na stanowiska proboszczów, „a oni też niechaj pierwaj będą doświadczeni” (I. Tym. 3,10) i terminy trzechletnich egzaminów wikariuszowskich, którym podlegają wszyscy nowo-wyświęceni kapłani.—

§ 10. a) Biskup - Ord. ma zwierzchnie kierownictwo nad Seminarium duchownym i każdą inną wychowawczą instytucją Kościoła b) daje aprobatę wydawnictwom treści rel. c) reprezentuje cały Kościół wobec Władz i Społeczeństwa.

§ 11. Przyjmuje i przyłącza do Kościoła duchownych innych wyznań i nadaje im stanowiska według swego osobistego uznania.

§ 12. Odwiedza kanonicznie co trzy lata parafie, badając ich stan duchowy, moralny i materialny, jak też administracyjny i wpisuje do księgi protokołów parafii, uwierzytelnionej pieczęcią biskupią i podpisem, swoje pasterskie wrażenia, uwagi, zalecenia i nakazy. Odpis tego protokołu przesyła się w dwóch egzemplarzach: jeden do wiadomości Konsystorza, drugi do dziekana.

§ 13. Biskupi są przedstawicielami Kościoła i najwyższymi wykonawcami uchwał Synodu zarówno w sprawach religii, jak i administracyjnych: „Pilnujcie... wszystkiej trzody, nad którą was Duch Święty postanowił Biskupami, abyście zarządzili Kościołem Bożym, który nabył krwią swoją” (Dz. Ap. XX,28).

§ 14. Każdy akt urzędowy wykonawczy, organów resortowych, zarządu Kościołem musi mieć podpis i być potwierdzonym pieczęcią Ordynariusza.

§ 15. Biskup Ord. ma w każdym głosowaniu dwa głosy.

§ 16. Biskup - Ordynariusz jest *pierwszym gospodarzem i opiekunem*, całego poszczególnego majątku kościelnego i parafialnego; jak kościołów, kaplic, plebanii, placów kośc. i t. d.

§ 17. Bez wiedzy i pozwolenia Ks Biskupa-Ord. nie wolno:

a) wyzbywać się żadnej własności, żadnych dóbr, znajdujących się w posiadaniu bądź kościoła bądź parafii;

b) nie wolno również samowolnie zamieniać wyżej wymienionych obiektów;

c) nie wolno zaciągać żadnych pożyczek, długów zarówno prywatnych, jak i hipotecznych ani proboszczowi, ani komitetowi parafialnemu;

d) chcąc nabyć, zamienić, wyzbyć się, zaciągnąć pożyczkę, czy to dla kościoła, czy też dla parafii, obowiązany jest ks. Proboszcz wraz z komitetem parafii mieć na to zezwolenie Biskupa.

e) Przyjęcie legatu, darowizny winno być załatwione przez aprobatę Biskupa-Ord.

f) Plany budowy—przebudowy wszelkiego rodzaju, bądź kościoła, bądź budynku gospodarczego parafialnego, muszą być przedłożone do zatwierdzenia Biskupowi-Ord. Również tytuł parafii t. j. pod jakim wezwaniem parafia — czy filia jej, zatwierdza Biskup.

§ 18. Wybranych przez Synod członków do Kons. Kolegium może wrazie ich zdradliwej i wichrzycielskiej działalności zawiesić, a nawet usunąć Biskup-Ordynariusz.

§ 19. Pod zwierzchnią kontrolą Biskupa Ord, znajduje się urzędowy organ Kościoła Redaktora desygnuje też Bp-Ord. według swęgo uznania;

§ 20. Nadzoruje jako Zwierzchnik Kościoła wszystkie publikacje wydawane pod godłem Kościoła, a przeznaczone dla duchowej lektury wyznawców i daje im aprobatę.

§ 21. Biskup Ord. mianuje od siebie dwóch członków duchownych do Kons. Kolegium św. Kanonów W. i Obrz; Wrazie zdekompilowania członków Kons. Kol. W. i Ob. Bp-Ord. mianuje nowych członków w czasie międzysynodalnym.

a) każdy akt urzędowy Kons. Kolegium musi nosić pieczęć Biskupa Ord. i Jego podpis; b) za zgodność podpisuje Kanclerz Kurii Biskupiej.

22) Biskup pobiera dodatkowo stałą zapomogę miesięczną w wysokości uchwalonej przez Kons. Kolegium; Kasę diec. stanowią—ofiary z parafii lub inne na ten cel daniny prywatne.

ARTYKUŁ XII.

Pojęcie i uzyskanie jurysdykcji

§ 1. Aby władzę kapłańską otrzymaną przez święcenia mógł duszpasterz prawomocnie (*licite*) i ważnie (*valide*) wykonywać, potrzebuje „pełnomocnictwa” od swego Biskupa. Pełnomocnictwo to nazywa się „jurysdykcją”

a) jurysdykcja może być dana do administrowania tylko parafią lub też i do udzielania Sakramentów św. (głównie do spowiedzi, bez której spowiedź jest nieważną);

b) jurysdykcja pro foro-interno może być ograniczona, jeśli Biskup zastrzega sobie rezerwy (v... poradnik duszp.,

c) bez jurysdykcji nie może kapłan godziwie i ważnie spełniać swego urzędu pasterskiego;

d) Biskup może z ważnych przyczyn pozbawić kapłana jurysdykcji tak pro foro interno jak externo, przez zawieszenie go w czynnościach kapłańskich;

e) gdyby kapłan suspendowany spełniał dalej czynności kapłańskie naraża się na wykluczenie z Kościoła (wyj. godz. śmierci)

§ 2. Jurysdykcji może udzielić tylko posiadający ją t. j. Biskup Ord. lub upełnomocniony zastępca.

Uzasadnienie:

A. Jezus Chrystus udzielił swej jurysdykcji Apostołom sło-

wy: „Dana mi jest wszelka władza na niebie i na ziemi, idźcie i nauczajcie wszystkie narody chrzcząc je... i ucząc je chować wszystko cokolwiek wam przykazałem” (Mat. 28,18) Chrystus udzielił więc jurysdykcji pierwszym biskupom t. j. Apostołom i podzielił się z nimi.

a) posłannictwem swoim: „Jako mnie posłał Ojciec tak i ja was posyłam” (Jan XX, w. 21);

b) władzą swoją: „To czynicie na moją pamiątkę” (Łuk. 20,19)

c) autorytetem swoim: „Kto was słucha (wtedy, gdy mnie naśladowacie), Mnie słucha, kto wami gardzi (gdy moją naukę głosicie), mną gardzi” (Łuk. X, 16). „Cokolwiek rozwiążecie na ziemi, będzie rozwiązane . . . (Mat. 28,18).

d) „Dałem wam przykład, abyście jakom ja czynił i wy czynili, a wówczas ja jestem z wami do końca świata”... lecz pamiętajcie że: *„wy jesteście solą ziemi, lecz jeśli sól zwietrzeje... należy ją wyrzucić precz i podeptać od ludzi”* (Łuk. 14,35), czyli należy odebrać wam jurysdykcję i wykluczyć ze społeczności kapłańskiej.

ARTYKUŁ XIII

Obowiązki, prawa i przywileje Biskupów diecezjalnych - Sufraganów i Generalnego Wikariusza.

§ 1, Biskupi diecezjalni — sufragani działają w zakresie wyznaczonym im przez Ordynariusza — zmierzchnika całego Kościoła.

§ 2. Zastępują oni Ordynariusza w pracy, wizytują wyznaczone im (parafie) lub diecezje, którymi mogą też kierować, zwołują na rekolekcje kapłanów raz na rok i pomagają Biskupowi. Ordynariusz ma prawo zawiesić w razie przekroczeń biskupa diecezjalnego — sufragana, po zbadaniu sprawy na posiedzeniu Konsystorza. Biskup diec. — sufragan może tylko apelować do Synodu — stosując się jednak do decyzji Biskupa-Ord.

Konsystorskie Kolegium św. Kanonów Wiary i Obrzędów

§ 1. Kościół powołał dla wewnętrznego życia Kościoła „aby słowo pańskie rozrastało się i rozmnażało” (Dz. 12,24) *Konsystorskie „Kolegium Wiary i Obrzędów”*, które w między-przerwach synodalnych ma w jego imieniu:

a) prowadzić studia i badania naukowe i egzaminować Teologów, wraz profesorami sem. duch.

b) przeprowadzić gruntowną rewizję św. obrzędów liturgii z uwzględnieniem ducha kultury polskiej.

c) wyniki wszystkich i poszczególnych prac przedkładać na piśmie umotywowanym Synodowi celem potwierdzenia i przyjęcia ich, aby mogły i stały się częścią składową ustaw lub nauki Kościoła.

d) ma czuwać nad czystością nauki w Kościele i nad prawidłowym sprawowaniem św. Sakramentów i obrzędów.

§ 2. Kolegium ma za zadanie nawiązywania i utrzymywania łączności z innymi Kościołami, w porozumieniu z Ordynariuszem, aby wizja, pierwotnego Apostolskiego Kościoła, żyjącego pełnią „Prawdy” stała się rzeczywistością, że „jeden jest Bóg i Pośrednik Boga i ludzi, Chrystus Jezus (I Tym. II,5).

§ 3. Kons. Kolegium jest też organem nadzorczym i doradczym „wtedy się podobało Apostołom i starszym ze wszystkim Kościołem wybrać mężów.. którzy powiedzą” (Dz. Ap. XV,22).

§ 4. a) Wyjątkowo w bardzo ważnych wypadkach Kolegium ma obowiązek w duchu braterskiej miłości, zwrócić Biskupowi uwagę na jego czynności — jeśli oni nie licują z sakrą biskupią;

§ 5. Gdyby zaszedł fakt rozmyślnego i świadomego łamania Konstytucji Kościoła przez Biskupa, to Kolegium ma obowiązek zwołać św. Synod w ciągu 3 miesięcy i przedłożyć całą sprawę pamiętając, że:

a) krok taki musi być powzięty na specjalnie w tym celu zwołanym *jawnym* posiedzeniu i uchwała w tej sprawie: t. j. postawienia Biskupa *w stan oskarżenia* ew. zawieszenia

go w jego prawach, musi zapaść *jednomyślnie* głosami liczby pięciu rzeczywistych członków Kolegium (przy wstrzymywaniu się od głosu szóstego członka, którym jest z urzędu Ordynariusz).

b) Kolegium ma sporządzić akt oskarżenia Bpa ewent. zawieszenia, umotywować go i podpisać, — a) kopię tego aktu — uwierzytelnioną przesłać, albo doręczyć oskarżonemu Biskupowi, oryginał zaś przedłożyć Synodowi i oskarżenie swoje poprzeć dowodami.

§ 6. a) w razie niesprawiedliwego oskarżenia (a więc nieudowodnionego) — członkowie Kol. św, K. W. i Ob., odpowiadają przed Św. Synodem, który zastosuje *surowe kary — łącznie z usunięciem winnych ze społeczności Kościoła, publicznego napiętnowania, dyfamacji z ambon i ogłoszenia wyroku w urzędowym organie Kościoła i pociągnięcia członków Kolegium do odpowiedzialności sądowej przed urzędem państwowym.*

b) w razie udowodnionej winy Biskupowi św. Synod samowładnie decyduje i postanawia wymiar kary na Biskupa.

§ 7. Kolegium wybiera kandydatów na biskupów-elektów i przedstawia ich Rządowi i Synodowi do wyboru.

§ 8. W razie nagłej śmierci Biskupa-Ord., gdyby nie było Gen. biskupa-sufragana, Kolegium wybiera administratora, poczem zwołuje św. Synod. W razie zaś śmierci biskupa diec.-sufr. — administratora diecezji mianuje Bp.-Ord. w porozumieniu z Kolegium.

§ 9. Kolegium składa się z pięciu członków i Biskupa-Ord. z urzędu.

a) członków 3 wybiera Synod, w liczbie 2 kapłanów 1 świeckiego i 2 zastępców XX Biskup-Ord. mianuje 2 duch. i 1 zastępcę.

b) Liczba członków może zwiększyć się w miarę rozwoju Kościoła.

§ 10. Ks. Biskup-Ord. jest przewodniczącym z urzędu w Kolegium, zwołuje je według potrzeby na posiedzenie; i posiada prawo delegacji.

§ 11. Kolegium przygotowuje materiały pod obrady następnego Synodu.

§ 12. Członkiem Kolegium może być tylko mąż dojrzały wiekiem 30 l. „mąż przedniejszy między braćmi” (por. Dz. Ap. XV,22).

§ 13. Kons. Kolegium jest tylko *jedno* na cały Kościół, przy Bp.-Ord.

§ 14. Członkowie Kons. Kolegium noszą tytuł Radców Konsystorza, gdyż stanowią równocześnie przy boku Biskupa-Ord. „*doradcze ciało administracyjne*” zwane *Konsystorzem*.

ARTYKUŁ XV

Kuria i Konsystorz

§ 1. Kancelaria Biskupa-Ord. nosi nazwę: Kurii Biskupiej, zaś Biskupów diec. Kancelaria Biskupia diecezjalna

§ 2. Kuria jest organem egzekutywnym uchwał Synodu, zarządzeń Ordynariusza, oraz postanowień Kons. Kolegium W. i Ob. i Konsystorza.

§ 3. Kancelaria Kurii zostaje pod zwierzchnią opieką Ordynariusza, diecezjalna zaś p. o. b-pa-diecezjalnego.

a) Kierownikiem Kurii jest sekretarz Generalny, zwany Kanclerzem; mianowany przez Biskupa. Prowadzi on kancelarię według zleceń Ordynariusza.

b) Obok Kanclerza, mogą być i pomocnicy w kancelarii t. zn. sekretarze Kurii.

c) Posiedzenia konsystorskie dotyczące administracji kośc. odbywają się w kancelarii Kurii. W posiedzeniach może obok członków stałych Konsystorza uczestniczyć kilku starszych zasłużonych księży, a nawet i świeckich, mianowanych przez Biskupa Ord. honorowymi Radcami.

§ 4. a) Posiedzenia konsystorskie może Biskup zwołać w każdej potrzebie lub w określonym stałe czasie.

b) Honorowi członkowie Konsystorza mianowani bywają rokrocznie przez Biskupa, a jeśli w miesiącu styczniu nie otrzymają ponownej nominacji, to tym samym tytuł całkowicie ich wygasa;

c) Stanowisko hon. radców Konsystorza jest bezpłatne, a jedynie płatnym jest stanowisko stałych członków Kons. Kanclerza i jego pomocników.

d) Przy Kurii należy uwzględnić równocześnie stanowisko płatne kursora (woź.).

§ 5. Członków stałych do Rady Konsystorskiej dla spraw administracji należy 5-ciu wraz Biskupem - Ord. jako przewodniczącym (v Kons. Kol.)

ARTYKUŁ XVI

Proboszcz

§ 1. Kierownictwo parafii spoczywa w sprawach duchownych i moralnych w ręku ks. proboszcza, mianowanego przez Biskupa za porozumieniem się w potrzebie z parafią.

§ 2. Przed nominacją stałego proboszcza winien Komitet par. przedłożyć Biskupowi umowę pisemną, zawartą z dotyczącym księdzem, która ma zawierać: wysokość jego dotacji miesięcznej oraz warunki co do wolnego mieszkania, opału, światła i t. d. Umowę tę zatwierdza Biskup.

§ 3. Przeniesienie proboszcza w stan spoczynku może nastąpić w wypadku stałej niezdolności do pracy lub na prośbę samego księdza, jego parafii albo z urzędu przez Biskupa.

§ 4. Jeżeli na urzędowanie proboszcza wnoszone są skargi przez parafian potwierdzone pieczęcią i podpisem Komitetu par. może Biskup, po przeprowadzeniu dochodzeń, zamianować tymczasowego administratora, określić zakres jego pracy oraz postanowić, jaką część czy też pełne pobory służbowe mają być jemu wplacane przez parafię z rachunku płacy proboszcza stałego.

§ 5. Parafia może prosić Biskupa, na wniosek proboszcza i Komitetu par., o zamianowanie dla niej drugiego księdza, jako wikariusza, współpracującego w granicach mu wyznaczonych.

§ 6. Czasowe duszpasterstwo opróżnionych parafii, aż do ich prawidłowego obsadzenia na stałe, sprawują administratorzy parafii, mianowani przez Biskupa. Mają oni te same prawa i te same upoważnienia służbowe, co stali proboszczowie.

§ 7. Proboszcz i jego wikariusz mają w swej parafii wyłączne prawo spełniania wszystkich czynności religijnych, z wyjątkiem wypadków b. nagłych, w których każdy ksiądz tegoż Kościoła winien go spełnić.

§ 8. Proboszcz stoi na czele parafii i zarządza nią według ustaw Kościoła Staro-kat., starając się o podniesienie religijne, moralne i kulturalne powierzonego sobie ludu. W szczególności:

a) reprezentuje parafię na zewnątrz, wobec władz i osób prywatnych i deleguje ks. wikarego do udzielania błogosławieństwa ślubnego.

b) ma pieczę nad kościołem, budynkiem i sprzętami kość.

c) prowadzi i utrzymuje księgi członków parafii i ich rodzin, jak też *księgi aktów chrztów, ślubów i zgonów*, oraz kronikę ważniejszych zdarzeń w parafii. Organizuje towarzystwa kościelne społeczne, patriotyczne i opiekuje się nimi.

d) kontroluje majątek i kasę kość., bada książki protok. sekretarza i skarbnika, o ile sam nim jest.

e) mianuje i zwalnia służbę kościelną, oraz przyjmuje nowych członków do parafii.

f) ma prawo weta na Zgrom. par. — lub posiedzeniu Komitetu w razie naruszenia Konstytucji kość. lub państwowej i może za zwołaniem Bpa, rozwiązać Komitet par. i rozpisać wybory, a to w razie jego bezczynności, złej gospodarki, niezgodny lub innego działania na szkodę Kościoła wreszcie:

g) zdaje Biskupowi, co rok sprawozdanie ze swej pracy duszpasterskiej.

§ 9. Proboszczowi nie wolno opuszczać parafii ponad 3 dni bez urlopu od swego dziekana lub Biskupa diec.

§ 10. Proboszcz i inni księża mają prawo do należnej im czci ze strony swych wiernych, jako Kapłani, nauczyciele i duchowni kierownicy-ludu.

§ 11. Najwcześniej po 3 latach pracy pasterskiej może nowowyświęcony Kapłan zgłosić się do egzaminu, na urząd proboszcza. Nikt bez takiego egzaminu pasterskiego, nie może zostać mianowany stałym proboszczem parafii, za wyjątkiem nadzwyczaj zasłużonych.

§ 12. a) Dla stwierdzenia aktów używa ks. proboszcz pieczęci, zarejestrowanej w Kurii, której tekst napisu określa Konsystorz.

b) opłaty za funkcje religijne: jak chrzty, śluby, pogrzeby, (na Mszę św.) są dla członków tylko *dobrowolne* na rzecz ks. proboszcza (gdy jest i ks. wikary to proboszcz wypłaca mu z tego trzecią część—nie wliczając w to ofiar złożonych osobiście ks. wikaremu na Mszę św.)

ARTYKUŁ XVII

Parafia

§ 1. Zbiorową jednostką prawną Kościoła jest parafia, w skład której wchodzi wszyscy wyznawcy Kościoła mieszkający na jej terenie. Obwód każdej parafii oznacza Biskup-Ord. w porozumieniu z proboszczem i Władzą. Parafie starokatol. mogą być obrządku zachodniego i wschodniego;

§ 2. Każda parafia ma własnego proboszcza, lub administratora i Komitet parafialny.

§ 3. Parafia podlega religijnie i duszpastersko mianowanemu przez Biskupa proboszczowi, a następnie dziekanowi okr. i biskupowi.

§ 4. Celem zorganizowania nowej parafii potrzebną jest zgoda Biskupa. Biskup mianuje księdza — organizatora, któremu podlega miejscowy Komitet organizacyjny. Komitet ten może urzędować najwyżej przez 6 miesięcy; następnie Zgromadzenie parafialne wybiera prawidłowo Komitet.

ARTYKUŁ XVIII

Komitet parafialny

§ 1. W sprawach gospodarczych parafia rządzi się przez wybrany Komitet paraf., który nowo przybyłemu proboszczowi oddaje w obecności dziekana lub zastępcy klucze od kościoła i książki, lecz po zbadaniu uprzednim, że tenże ksiądz ma nominację od prawnego Biskupa diec.

§ 2. Komitet parafialny składa się z proboszcza oraz 6 członków świeckich, pełnoletnich mężczyzn i niewiast i 3 zastępców, wybranych przez Zgromadzenie parafialne na okres 1-go roku, którzy urząd ten pełnią honorowo, po zatwierdzeniu ich przez Biskupa.

§ 3. Komitet par. ma obowiązek czuwać nad rozwojem Kościoła i pomagać Proboszczowi w tem wszystkim, co zmierza do podniesienia chwały Bożej i pożytku ludu w parafii. W szczególności zaś winien:

a) starać się o budynek kościoła lub kaplicy i utrzymywać go w porządku oraz o mieszkanie dla proboszcza i ks. wikarego;

b) czuwać nad zbieraniem ofiar, nad regularnym płaceniem składek członkowskich i wogóle nad funduszami parafii, oraz wypłacać w porządku ugodzone pobory służbowe księdzu i służbie kościelnej;

c) pozyskiwać nowych członków do parafii, rozrzucać gazetę Kościoła, Pismo św. i inne dobre wydawnictwa.

d) wykonywać wszystkie prawne uchwały Zgromadzenia parafialnego.

§ 4. Komitet ma baczyć: a) by uchwały *Synodów i Konsystorza* były wykonywane sumiennie przez całą parafię. Komitet lekceważący sobie te uchwały, lub zezwalający suspendowanemu kapłanowi spełniać funkcje kapłańskie zostaje rozwiązany przez Biskupa diec.

b) wpłacać do kasy konsystorskiej Kościoła należne składki na fundusz diecezjalny, daniny na Seminarium i wogóle wszystkie uchwalone ofiary;

a) składać corocznie Biskupowi szczegółowe sprawozdanie z gospodarczego i finansowego stanu parafii;

d) przedkładać za pośrednictwem proboszcza Biskupowi plany i kosztorysy budowy kościoła do zatwierdzenia,

e) tylko za zgodą B-pa-Ord. może zaciągnąć większe pożyczki, lub wyzbywać się w jakikolwiek sposób majątku parafialnego.

§ 5. Komitet zbiera się na posiedzenia według potrzeby. Porządek obrad ustala przewodniczący t. j. Proboszcz. Uchwały zapadłe na posiedzeniach Komitetu, zwołanych bez wiedzy proboszcza, są nieważne.

§ 6. Członkowie Komitetu par. dzielą między siebie następujące funkcje:

a) Prezes Komitetu zastępuje na posiedzeniu ks. Proboszcza i podpisuje z Proboszczem wszystkie dokumenty, dotyczące majątku parafialnego i jego administracji i przechowuje pieczęć Komitetu,

b) Viceprezes spełnia jego obowiązki wrazie jego nieobecności lub innej przeszkody;

c) Sekretarz prowadzi księgę protokołów ze Zgromadzeń par. i posiedzeń Komitetu. Uchwały zapadają większością głosów.

d) Skarbnik prowadzi księgę kasową, dochodów i rozchodów. Proboszcz wypłaca ze skarbnikiem na kwity rozchodowe, podpisane przez Proboszcza i prezesa.

e) pozostali członkowie Komitetu pełnią urząd kontrolerów kasowych i razem z Proboszczem sprawdzają każdego miesiąca księgi skarbnika i sekretarza.

f) *Fundusz parafialny tworzą*: dochody z opłat członkowskich, z dobrowolnych ofiar z odczytów, przedstawień, loterii domowej, darowizn i wpisów. Ofiary zbierane na tacę podczas nabożeństw rannych należą zasadniczo do ks. proboszcza. Jeśli jednak parafia ma duże wydatki, może Komitet paraf. uzgodnić z ks. prob., by w niektóre niedziele np. po pierwszym — ofiary z tacy przeznaczono na opłaty par.

§ 7. Komitet podpisuje prośby i zażalenia do Konsystorza — gdyż pisma bez podpisu prezesa i sekr. oraz odcisku pieczęci nie będą honorowane.

ARTYKUŁ XIX

Zgromadzenie parafialne

§ 1. Zgromadzenie parafialne zwyczajne odbywa się z reguły co pół roku, nadzwyczajne zwołuje ks. według potrzeby lub na żądanie połowy uprawnionych do głosowania czynnych członków parafii.

§ 2. Zgromadzenie paraf. zwołuje proboszcz, ogłaszając je conajmniej na 7 dni przedtem z ambony.

§ 3. Na Zgromadzeniach składają proboszcz i Komitet sprawozdanie ze swej pracy i przedstawiają swe wnioski. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów i mogą dotyczyć tylko spraw objętych porządkiem dziennym.

§ 4. Jeżeli na porządku obrad Zgromadzenia mają być oprócz *wyborów* rozpatrywane inne wnioski, załatwienie tychże może nastąpić dopiero po wyborach i podpisaniu protokołu wyborczego.

§ 5. Zgromadzenie wybiera członków Komitetu lub aprobuje członków starego Komitetu.

§ 6. Zgromadzenie załatwia *apelacje* od uchwał Komitetu, — określa pensję ks. i wysokość opłat członkowskich.

§ 7. Zgromadzenie wybiera delegata na Synod i rozstrzyga ważniejsze sprawy parafialne.

§ 8. Protokoły z każdego wyboru i uchwał przesyłane być muszą do Konsystorza, gdzie po zatwierdzeniu jeden egzemplarz zostaje w Kurii, drugi otrzymuje Komitet par.

ARTYKUŁ XX

Członkowie kościoła

§ 1. Członkiem Kościoła może zostać każdy wierzący i prawy chrześcijanin bezwzględnie na wiek i obrządek, który zobowiązuje się żyć według zasad Chrystusowych, podanych przez Kościół i który został przyjęty przez proboszcza i zapisany do ksiąg parafialnych.

§ 2. Obowiązkiem członka jest zastosowanie w życiu zasad religijnych, zawartych w Ewangelii i Konstytucji k., oraz czynna praca społeczna dla dobra Narodu. Członek powinien uczestniczyć w nabożeństwach, zebraniach i popierać instytucje i wydawnictwa Kościoła.

§ 3 a) Pełnoletni członek (ewentualnie głowa domu) obowiązany jest posiadać legitymację par. i opłacać regularne składki miesięczne. Ubogich członków może Komitet od składek zwolnić.

b) Członek, który przez 3 miesiące składek nie uiszcza ani się z tego nie usprawiedliwia, traci prawo głosu na Zgromadz. i zostaje w prawach członkowskich zawieszony.

§ 4. Każdy członek czynny, liczący 21 lat życia, ma prawo brać udział w Zgromadzeniach par., przemawiać, głosować, wybierać członków i delegata na Synod, zaś być na Synod wybranym (o ile ma 30 lat). Wszyscy *członkowie* mają prawo do opieki duchownej i pomocy religijnej (za ofiary tylko dobrowolne).

§ 5. Członek może wystąpić dobrowolnie z Kościoła przez pisemne zawiadomienie swego proboszcza, jednak bez prawa

żądania zwrotu składek lub jakichkolwiek innych roszczeń do Kościoła.

§ 6. Gdy członek działa na szkodę Kościoła, prowadzi życie niechrześcijańskie, szerzy niezgodę, może zostać po upomnieniu przez proboszcza, orzeczeniem Komitetu paraf. w prawach członkowskich zawieszony lub z Kościoła nawet wykluczony.

Skutki wykluczenia są te same, jak przy dobrowolnym wystąpieniu. Od decyzji wykluczającej ma członek prawo odwołania się w przeciągu miesiąca do najbliższego Walnego Zgromadzenia par., a następnie do Konsystorza.

§ 7. Do Kościoła jako całości wchodzi tylko ci wyznawcy i te parafie, które zgadzają się na Jego zasady konstytucyjne, uznają władzę duchowną Biskupa-Ord. i jego legalnych zastępców.

ARTYKUŁ XXI

Okręg Kościelny (Dekanat)

§ 1. Kilka lub kilkanaście parafii tworzy dziekanat, kilka dziekanatów diecezję. Przynależność parafii do dekanatu ustala Biskup-Ord. z członkami Konsystorza.

§ 2. Na czele dekanatu stoi dziekan, mianowany przez Biskupa diec. aż do odwołania.

§ 3. Dziekan wykonuje, w porozumieniu z Biskupem i w jego imieniu, nadzór duszpasterski i gospodarczy nad parafiami:

a) odwiedza parafie, bada ich stan moralny i materialny i po wizytacjach swych zdaje sprawę Biskupowi;

b) zwołuje według porozumienia się z Biskupem księży swego okręgu raz w rok na konferencję i wspólne ćwiczenia duchowne i na nich przewodniczy. Miejsce zjazdu określa ks. dziekan—kolejno w parafiach dekanatu.

§ 4. Dziekan ma prawo udzielać proboszczom swego okręgu urlopu do 6 dni.

§ 5. Dziekan ma wobec wszystkich księży swego okręgu doraźną władzę dyscyplinarną i w nagłych wypadkach może doraźnie zawiesić w czynnościach każdego księdza i Komitet.

któryby czynem niegodnym splamił stan kapłański lub rażąco zaniedbywał swe obowiązki i o tym zawiadamia Biskupa diec.

§ 6. Zawieszony doraźnie kapłan ma prawo odwołania się do Biskupa diec.

§ 7. Dziekan organizuje nabożeństwa pokutne i wszystkie większe wystąpienia publiczne Kościoła; poświęca cmentarze i dzwony swego okręgu za zezwoleniem Biskupa diec. i przechowuje Oleje św. dla całego dekanatu.

ARTYKUŁ XXII

Fundusze Kościoła Staro - kat.

§ 1. Biskupi i kancelarie diecezjalne utrzymują się ze składek i dobrowolnych ofiar członków całego Kościoła nie rezygnując jednak z należnej pomocy rządowej — stosowanej do innych wyznań.

§ 2. Na fundusz diecezjalny Kościoła, do dyspozycji Biskupa, składają się ofiary: a) miesięczne pojedynczych parafii, uchwalone przez Konsystorz lub Synod, b) zwyczajowe składki na Kurię w Zielone Świąta i 3 Króli, na Sem. duch. podczas nabożeństw 2 razy do roku t. j. na Wielkanoc i Wszystkich Świętych 1.XI, oraz c) darowizny, zapisy i dochody z podatku katedralnego pochodzące.

§ 3. Pełnoletni wyznawcy Kościoła St.-katol. obowiązani są uiszczać corocznie podatek katedralny najmniej 1 złotego na adm. Kościoła. W tym celu można zakupić u ks. proboszcza znaczek roczny, wydany przez Konsystorz i nakleić go na swej legitymacji członkowskiej. Nad tym obowiązani są czuwać Proboszczowie i Komitety.

§ 4. Kościół jest osobą prawną i może nabywać nieruchomości, budować budynki oraz prowadzić zakłady i przedsiębiorstwa, zgodne z jego celem.

§ 5. Funduszami i całym majątkiem kościelnym rozporządza Biskup-Ord. z Konsystorzem, który składa sprawozdanie gospodarze Synodowi.

§ 6. Akta prawne, połączone z administracją majątku kościelnego, jak kupno, sprzedaż, hipoteki, i t. p. podpisuje w imieniu Kościoła Biskup-Ord., względnie jego zastępca i jeden z członków Konsystorza, do tego uchwałą Konsystorza upoważniony, jako kurator majątku kościelnego.

ARTYKUŁ XXIII

Seminarium

§ 1. a) Kościół utrzymuje Seminarium duchowne, które ma wychowywać i wykształcić dobrych i lojalnych dla Kościoła i Państwa kapłanów.

b) Biskup nie może wyświęcić na kapłana teologa, który nie ma pełnych warunków fizycznych, umysłowych i moralnych, nieodzownych do tego stanu i nie posiada wykształcenia, conajmniej średniego i ukończonego Seminarium duch. i nie złoży egzaminu teologicznego według regulaminu określonego przez Biskupa i Kolegium W.

§ 2. Studia teologiczne obejmują następujące przedmioty: 1. introdukcję Pisma św. St, Z. i N. Test. 2. filozofię 3. teologię dogmatyczną 4. teol. moralną 5. teol. pastoralną 6. Homiletykę 7. prawo kanoniczne 8. historię kościoła 9. liturgikę 10. Katechetykę i dydaktykę 11. śpiew liturgia 12. dt. psychol.

§ 3. Klerycy mający święcenia wyższe obowiązani są na równi z kapłanami i bp. odmawiać t. z. „breviarz”, a tym jest Pismo św., czytając *codziennie* po kilka rozdziałów. (v. Por. duszp.)

§ 4. Biskup przyjmuje i wydala kleryków w porozumieniu z rektorem.

§ 5. Alumni sem. duch. i księży wolni są od służby wojskowej narówni z innymi wyznaniem.

§ 6. Przy sem. duch. istnieje „Sąd dyscyplinarny” złożony z profesorów lub członków Kolegium. Sąd ten załatwia polubownie ważniejsze nieporozumienia księży i innych członków Kościoła, a to z wykluczeniem innej drogi prawa. Uchwały „Sądu dyscyplinarnego” zapadają większością głosów i są po zatwierdzeniu przez Biskupa, miarodajne dla wszystkich władz kościelnych.

ARTYKUŁ XXIV

Stosunek do Państwa Polskiego

a) Stosunek Kościoła do Państwa Polskiego jest patriotyczny i bezwarunkowo lojalny. Kościół ten uczy poszanowania Konstytucji Rzeczypospolitej P. i ustaw państwowych i u-

znaje Zwierzchność najwyższą władz Państwowych we wszystkich sprawach, oprócz spraw wiary i sumienia, b) jako święto państwowe uznaje dzień 11 listopada i obchodzi i inne uroczystości państwowe, narówni z całym społeczeństwem c) w każdą niedzielę podczas sumy odmawiana jest modlitwa za Prezydenta i Ojczyznę.

ARTYKUŁ XXV

Stosunek do innych wyznań

a) Kościół nasz pozostaje w bratniej łączności z Kościołami Staro-katolickimi, inne zaś wyznania chrześcijańskie traktuje po bratersku w duchu chrześcijańskiej miłości.

b) dozwolonym jest też korzystanie „w potrzebie” z usług kapłanów rzym.-kat. czy prawosławnych, j. n. przy spowiedzi sakramentalnej czy Komunii św. co i kość. rzym. uznaje o nas mówiąc, o *ważności rozgrzeszenia* przez t. zn. schyzm (v. Teol. Paster X. Dr. J. Jougan str. 527).

ARTYKUŁ XXVI

Szaty duchowne i liturgiczne

§ 1. Kapłani i klerycy noszą t. zw. „dwurzędówkę“ t. j. suknię czarną dł. poniżej kolan. Zapięcie u niej z prawego boku również i kieszenie mniej więcej z boku, od góry do dołu zygzak z czarnego sznurka lub tasiemki wijący się pomiędzy 2 sznurami i guzikami tegoż koloru szerokości do 10 cm. Podobnej sukni z zygzakami nie nosi żaden kler. Dziekani i członkowie Konsystorza oraz Kolegium noszą u sukni małe pelerynki inni tylko w drodze przywileju. Duże pelerynki *letnie* mogą nosić wszyscy XX i klerycy.

§ 2. Poza służbą kość. mogą kapłani nosić szaty krótkie; np. polską czamareę i koloratkę kapłańską.

§ 3. Jakie szaty liturgiczne używane są:

a) biała komża i alba,

b) kapa i ornat polski z wyszytym symbolem Kościoła, ile to możliwe w danej materii.

c) czarny biret o 4 rogach (z obwódką biało-czerwoną.)

§ 4. Biskup nosi te same szaty co księża (z dodatkiem amarant. u alby i komży) nadto Bp używa: tunikę, dalmytykę, *biskupkę* (piuskę) pontyfikalkę (t. j. uroczyste nakrycie głowy zwane mitrą) naramiennik, pierścień, krzyż i laskę pasterską czyli pastorał („I będzie nimi rządził laską żelazną”. Obj. św, Jana II,27).

§ 5. Zgodnie z dekretem P, Prezydenta R. P. z dnia 2 paźdź. 1935 r. Dz. U. O. 80, poz. 534, wniosła Kuria Biskupia — Memoriał — w spr. szat liturg. dn. 31 grud. L. dz. 1795/35, który Ministerstwo Spr. Wew., przyjęło do zatwierdzającej wiadomości.

§ 6. Kościół używa podczas procesji: krzyża, chorągwi feretronów i baldachimu.

ARTYKUŁ XXVII

Ile jest Kościołów St-katolickich w Polsce?

§ 1. W Polsce jest tylko jeden kościół Staro-katolicki tak co idei jak i organizacyjnie. Dzielnicowość, jako reminiscencja b. trzech zaborów nie może mieć więcej miejsca w jednolitej Rzeczypospolitej Polskiej, (v rozp. Min. Spr. Wew. z 30 stycznia 1933 L. AO. 1445 o jednolitości R. P.)

SPIS RZECZY

	Str.
Źródło wiary	4
O istocie Sakramentów	9
Wierzę — Credo	12
Nazwa kościoła — godło — cel	12
O Przykazaniach i Sakramentach	14
Sprawy małżeńskie	16
Powody roz. węzła małż.	17
Konsystorski Sąd Małż.	18
Potępienie wybryków seksualn.	19
Sakramentalia	20
Źródło władzy	20
Biskup Ordynariusz	24
Pojęcie jurysdykcji	27
Obowiązki bp.-suf.	18
Konsystorskie Kolegium W. O.	29
Kuria i Konsystorz	31
Proboszcz	32
Parafia	34
Komitet par.	34
Zgromadzenie paraf.	36
Członek kościoła	37
Dziekanat i dziekan	38
Fundusze kośc.	39
Seminarium duchowne i Sąd dyscyplinarny	40
Stosunek Kościoła do Państwa	40
Stosunek Kościoła do innych wyznań	41
Ile kościołów st.-kat. w Polsce	42

Dodatek historyczny kartka dalej

ERRATA

Na str. 7 wiersz 17 ma być miało, na str. 9 wiersz 12 ma być kto a nie co, na str. 10 wiersz 8 z dołu łaska a nie łaską, na str. 12 Artykuł II a nie dział, na str. 13 wiersz 13 mieszkańcy, na str. 28 wiersz § 1. zwierzchnik a nie zmierz., na str. 32 wiersz 3 (v, K. K. § 14. str. 31)

7

DODATEK HISTORYCZNY

Prof. J. Hübner

○ Kościele Staro-katolików

Chlubną tradycją cieszy się Kościół Staro-katolicki. Nazwa „Staro-katolik” datuje się od Soboru Watykańskiego t. j. od 1870 i oznacza tych katolików, którzy zachowywali *pierwotną, czystą naukę Jezusa* w myśl zasady, jaką ogłosił Pan Jezus w słowach: „*Jeden Nauczyciel wasz Chrystus*” (Ew. Mat. XXIII,9).

Sobór ten uchwalił „*nowy dogmat*” o nieomyślności papieża i jego wyższości nad soborem. Przeciwno tej nauce przemawiało b. wielu dygnitarzy kościelnych, a najpiękniej przemówił wobec Papieża Piusa IX, biskup rzym. Jerzy Strosmajer, który rozpoczął swą długą, popartą dowodami Pisma św. mowę tymi słowy:

„*Przeczytawszy cały Nowy Testament, z ręką wzniesioną do tego krzyża, oświadczam wobec Boga, że nie znalazłem najmniejszych śladów papieństwa, nie znalazłem ani jednego rozdziału, ani jednego wierszyka, w którymby Chrystus Pan dawał św. Piotrowi zwierzchnictwo nad Apostołami. Ku memu zdumienia nie znajduję wzmianki o papieżu, jako zastępcy św. Piotra. (czytaj o tem osobną broszurę „Papież a Kościół” bpa Strossmayera).*”

Bo i jakżeż nazywać tu człowieka nieomyślnym, kiedy nieomyślnym jest tylko Bóg. Wszak Jezus Chrystus nie pozwolił nazywać się nawet dobrym ucząc: „*Nie nazywajcie Mnie dobrym, bo dobrym jest tylko Bóg*”. W jednym tylko wypadku, kiedy chciał stwierdzić, że On jest Pasterzem swej owczarni użył Jezus słów: „*Jam jest Pasterz dobry...*”.

Głosy więc prötestu soborowego brzmiały: „*Jeśli ogłosimy papieża nieomyślnym, i wyższym ponad Soborem (czyli, że nikt na świecie nie będzie miał prawa sądzić papieża, ani nawet sobór powsz.) to uchwałą tą postawilibyśmy papieża, jako równego Bogu, co byłoby zaś bluźnierstwem. Jeśli Kościół Chrystusowy przetrwał 1870 lat bez nieomyślności papieskiej to i dalej przetrwa, jeśli będzie w nim duch Chrystusa...*”

Ci więc Biskupi i księża profesorowie Uniwersytetów, którym nie chodziło o względy papieskie, ale o zachowanie zasad Ewangelii, sprzeciwili się uchwaleniu dogmatu o nieomylności papieskiej i wyższości papieża nad soborem, twierdząc za Apostołami, którzy odbyli pierwszy sobór w Jerozolimie w r. 50, że najwyższym ciałem decydującym o prawdach wiary jest nie jednostka, ale *Sobór Powszechny* z całego świata chrześcijańskiego. Pismo św. bowiem pisząc o Soborze Jerozolimskim tak się wyraża: „*Zdało się Duchowi Świętemu i nam tu zebrany*”. (Dz. Ap. XV,28), a więc — nam — wspólnie a nie jednemu Apostołowi, Piotrowi czy Jakubowi.

Biskup Jerzy Strosmajer przemawiający przeciw papieżstwu, na Soborze w Watykanie 1870 r., wobec Piusa IX

Toteż na 535 członków Soboru Watykańskiego oświadczyło się przeciwko dogmatowi o nieomyślności, 136 biskupów i profesorów Uniwersytetów i naukę tą nazwali „nowinkami” niezgodnymi z duchem Ewangelii. Na czele stanął bardzo wybitny uczony, ks. prof. Döllinger. Za nim poszli profesorowie uniwersytetu z Monachium, Fryburga, Wrocławia, Pragi itd. Inni zaś dla przypodobania się papieżowi, lękając się o swe stanowiska „nowinki” te, t.j. dogmat o nieomyślności i supremacji papieża podpisali. Przeciwnicy „nowinek” zaczęli się bronić i działać.

Dnia 14 lipca 1870 r. w Königswinter, a następnie 27 sierpnia w Norymberdze zwołali zebrania, na których powołano komitety celem zbierania podpisów przeciw „nowinkom” t. j. przeciwko dogmatowi o nieomyślności papieża. We wrześniu 1871 r. zdecydowano ostatecznie odrzucić „nowinki” czyli *nowy dogmat o nieomyślności i wyższości papieża*, a trzymając się pierwotnych zasad Kościoła katolickiego, nazwali wiernych wyznawców — Staro-katolikami, dla odróżnienia od wyznawców *nowej* nauki papieskiej. Nazwa więc „Staro-katolik” jest nader honorową, oznaczającą prawdziwych wyznawców pierwotnej nauki Jezusa Chr. Pierwszym biskupem dla Wielkopolski został wybrany dn. 4 czerwca 1873 r. przez delegatów w Boon, ks. Józef Hubert Reinkens, wyświęcony na biskupa przez mającego sukcesję apostołską, biskupa Jansenistowskiego. Kościół ten stał się odtąd popularnym i wysoko cenionym, stąd też wnet powstał wydział teologiczny na Uniwersytecie w Bernie w Szwajcarii. Na Synodzie w Konstancji w 1873 r. *przywrócono spowiedź powszechną publiczną* (zniesioną przez Rzym w 1215 r.). Obok więc spowiedzi usznej dozwolona jest dla starszych od 20 lat i spowiedź publiczno-ogólna. Na tymże Synodzie uznano i rozwody.

Na Synodzie w r. 1878 ustalono rozwody i zniesiono „celibat” t.j. bezżeństwo księży, bo przekonano się, że to fikcyjne prawo celibatu, ustanowione przez papieża Grzegorza VII w XI wieku zepchnęło duchowieństwo w objęcia nierządnic, odbierając mu legalną żonę.

Kościół więc Staro-katolicki *nic nie zmienia, ani odrzuca z pierwotnego* katolicyzmu Kościoła, natomiast piętnuje „nowinki” i wszelki handel odpustami, relikwiami, dewocjonaliami itd. W każdym zaś kraju Kościół St.-katol. odprawia na-

bożeństwa w języku *ojczystym-rodzimy*, stąd Kościół ten zwie się często z punktu języka i organizacyjnego, Kościołem krajowym, a według nazwy narodu np. u nas „*Polskim*”.

Kościół St.-katolicki rozszerzony jest dziś po całym świecie i ma biskupów: w Polsce, Niemczech, Austrii, Szwajcarii, Holandii, Jugosławii, Czechach, Ameryce itd. Na obecnym terenie Polski Kościół ten posiadał już prawo od rządów zaborczych i tak na terenie b. Małopolski został legalizowany ustawą z dnia 18. X.-1877 roku, na obszarze zaś b. Wielkopolski, ustawą pruska z dn. 4. VII.-1875 roku.

Dp. Stąd też „*Przewodnik dla Urzędów Stanu Cywilnego*”, wydanie drugie z 1923 r. tak pisze na stronie 281 p. c.:

PROWADZENIE METRYK U STARO-KATOLIKÓW

Rozporządzenie Ministerstwa Spr. Wewn. i Ośw. i Sprawiedliwości, z dn. 8 listopada 1877 r. dz. p. Nr. 100.

§ 1. Prowadzenie rejestrów urodzin, zaślubin i śmierci dla członków starokatolickiej gminy (parafii) wyznaniowej należy od dnia ukonstytuowania się gminy na podstawie ustawy z 20 maja 1874 r. D. p. p. Nr. 68 *do jej duszpasterza...*

§ 2. Rejestry urodzin, zaślubin i śmierci prowadzi należy w dwóch egzemplarzach...

§ 3. Nadzór nad prowadzeniem rejestrów należy *do politycznej władzy powiatowej... i t. d.*

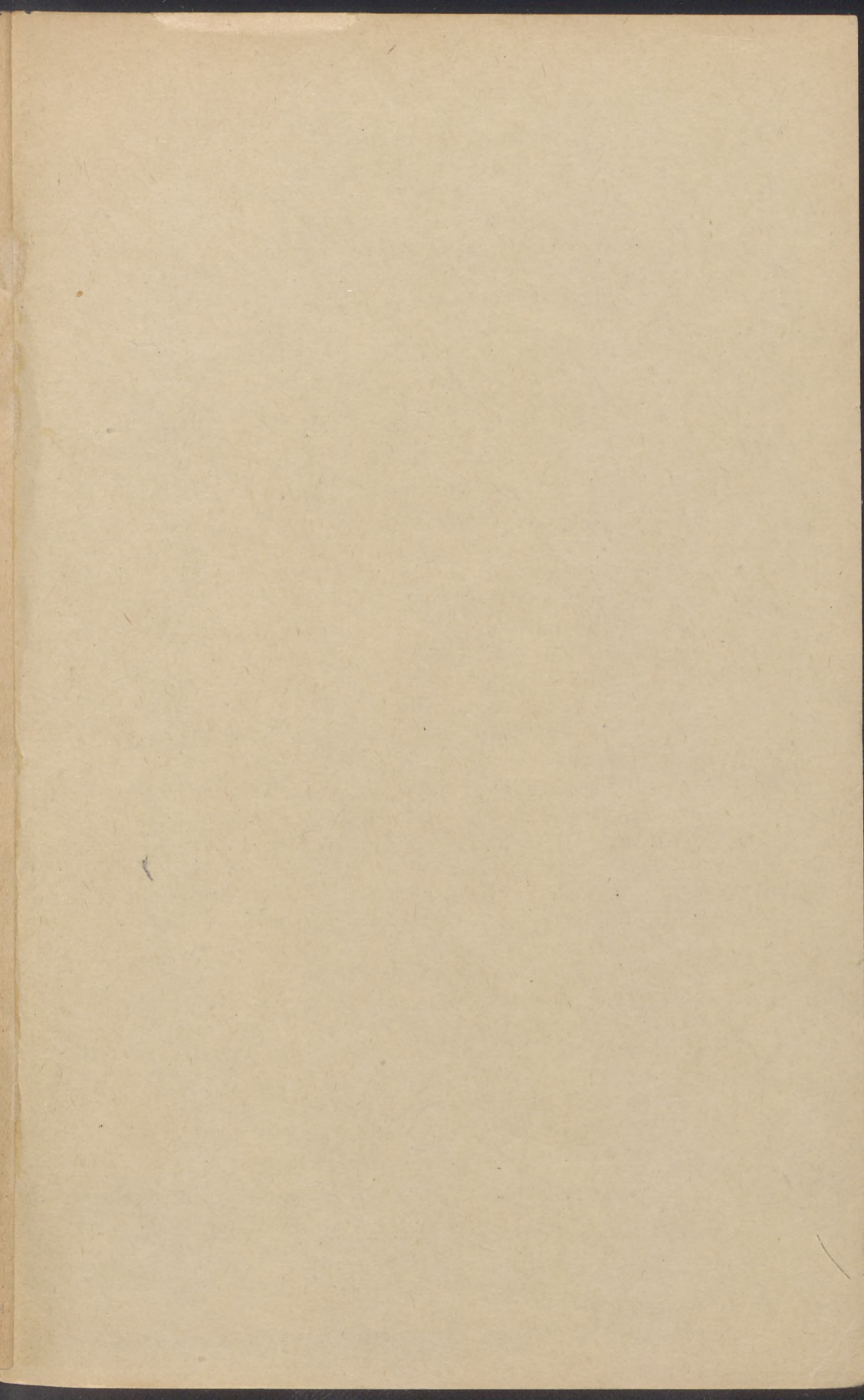
Obj. Jednolitość Państwa Polskiego wymaga też jednolitego respektowania tych nstaw w całym kraju.

UWAGA: A) Zaznaczyć należy, że nawet Kościół rzymski uważa Kościoły niezależne, ale głoszące *powszechną naukę* Jezusa *za ważne* (valide) działające, lecz niedozwolenie (illite), gdyż bez zezwolenia Watykanu. Kościoły te nazywa Watykan „*schyzmatyckimi*” w odróżnieniu *od heretyckich* i zalicza do ich; Kościół wschodni-Prawosławny, Kościół Starokatolicki i zezwala tym kapłanom *ważnie* rozgrzeszać w godzinę śmierci wiernych rzymsko-katolików, gdy niema kapłana rzym. (vide: orzeczenie sob. Teol. Paster Ks. Dr. A. Jougan, str. 527, Lwów).

B) Kuria Biskupia Kość. Staro-kat. mieści się w Warszawie, ul. Łucka 2 i tam rezyduje Bp.-Ordynariusz Wł. Faron, konsekrowany na biskupa 30.I.1930 r.

Uwagi podał Ks. dz. prof. Ostrowski, radca Konsytorza.

12 STCZ 1938

Biblioteka Narodowa
Warszawa

30001015928427